

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „PALANGOS KLEVAS“

VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

2023 m. birželio 6 d. Nr. K10-5

Palanga

Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomi ir naudojami savivaldybės finansai ir kitas turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas. Kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, padeda Palangos miesto savivaldybei išmintingai valdyti finansus ir turta, siekiant didinti kuriamą naudą visuomenei.

Auditą atliko: Kristina Vaitilavičė ir Ginta Juknevičienė.

Audito ataskaita pateikta: uždarajai akcinei bendrovei „Palangos Klevas“, Palangos miesto savivaldybės merui, Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriui, Kontrolės komitetui.

Su audito ataskaita galima susipažinti Palangos miesto savivaldybės interneto svetainėje, adresu www.palanga.lt

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	3
SANTRAUKA	4
IŽANGA	7
AUDITO REZULTATAI	8
1. BENDROVĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS NESUDARO PRIELAUDŲ EFEKTYVIAI IR REZULTATYVIAI ĮMONĖS VEIKLAI	8
1.1. Darbo organizavimo procesas Bendrovėje turi trūkumų.....	8
1.2. Tobulintinas Bendrovės valdymas	14
1.3. Nepakankami Bendrovės veiksmai, siekiant strateginių tikslų įgyvendinimo	18
2. BENDROVĖS EKONOMINĖS VEIKLOS TENDENCIJOS YRA GERĖJANČIOS	19
2.1. Teikiamų paslaugų tarifų padidinimas suponavo pajamų augimą.....	19
2.2. Ekonominių rodiklių analizės rezultatai rodo dinamišką Bendrovės veiklą	25
3. VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA NEPADEDA UŽTIKRINTI BENDROVĖS VEIKLOS TEISĖTUMO, EKONOMIŠKUMO, EFEKTYVUMO IR REZULTATYVUMO	28
3.1. Už paslaugas taikyti nepagrįsti tarifai.....	28
3.2. Viešųjų pirkimų vykdymo organizavimas turi trūkumų	31
3.3. Netarnybinio automobilio naudojimas veikloje nepagrįstas.....	34
3.4. Bendrovėje taikomos kontrolės priemonės nėra pakankamos.....	37
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	39
PRIEDAI	42

PAGRINDINIAI FAKTAI

1995-05-10	Valstybinė įmonė pertvarkyta į uždarąją akcinę bendrovę
274,88 tūkst. Eur	Bendrovės įstatinis kapitalas
94 787	Paprastosios vardinės akcijos
100 proc.	Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių akcijų
6	Bendrovėje patvirtintas pareigybių skaičius
181 prekybos vieta 12 automobilių stovėjimo vietų	Palangos turgavietėje
17 prekybos vietų 5 automobilių vietos 5 sandėliavimo patalpos	Šventosios turgavietėje
- 9,37 tūkst. Eur -9,87 tūkst. Eur 44,96 tūkst. Eur	Nuostolis 2020 m. Nuostolis 2021 m. Pelnas 2022 m.

SANTRAUKA

Audito svarba

Palangos miesto savivaldybė (toliau – Savivaldybė) valdo 100 proc. uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ akcijų, kurių vertė yra 274,88 tūkst. Eur. Savivaldybės vykdomoji institucija įgyvendina Savivaldybės valdomų įmonių turtines ir neturtines teises ir pareigas.

Uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ pagrindinis veiklos tikslas yra organizuoti prekybą Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse. Siekiant maksimalaus visuomenės pasitenkinimo, uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ organizuojama prekyba turgavietėse turi atitikti Akcininko keliamus aukštus veiklos standartus, kad veikla būtų vykdoma efektyviai ir profesionaliai, siekiama aukštos paslaugų kokybės, visiškai tenkinami klientų lūkesčiai ir poreikiai, išlaikant patrauklią teikiamų paslaugų kainą, tenkinami vartotojų lūkesčiai. Taip pat įmonė turi siekti gauti pelną iš vykdomos veiklos ir tenkinti kitus Akcininko interesus.

Siekdami įvertinti uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais, atlikome įmonės veiklos auditą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais.

Audito subjektas – uždaroji akcinė bendrovė „Palangos Klevas“ (toliau – Bendrovė).

Audito objektas – Bendrovės veikla.

Pagrindiniai audito klausimai:

- Ar Bendrovės veiklos organizavimas ir valdymas sudaro prielaidas efektyviai ir rezultatyviai įmonės veiklai?
- Ar Bendrovės ekonominės veiklos tendencijos yra gerėjančios?
- Ar vidaus kontrolės sistema padeda užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą?

Audituojamas laikotarpis – 2020–2022 metai. Siekdami įvertinti pokyčius, naudojome ir ankstesnių bei 2023 metų duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus (TAAIS)¹. Audito apimtis ir taikyti metodai aprašyti priede „Audito apimtis ir metodai“. Audito rezultatų dalyje pateiktos rekomendacijos, jų įgyvendinimo priemonės ir terminai.

Informacija, reikalinga audito įrodymams gauti, rinkta bendraujant su Bendrovės darbuotojais žodžiu ir raštu, naudojantis prieiga prie Bendrovės dokumentų valdymo sistemos, tikrinant Bendrovės pateiktus duomenis, dokumentus ir nagrinėjant teisės aktus, susijusius su įmonės veikla, taip pat atliekant patikras Bendrovės veiklos vietoje. Audito metu įrodymai rinkti vadovaujantis nuostata, kad mums pateikta išsami ir objektyvi informacija, kad pateikti dokumentai yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka jų originalus. Jei audituojamas subjektas nepateikė prašomų duomenų ar dokumentų, buvo laikoma, kad jų nėra.

---

¹ 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: 3000-asis TAAIS.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Bendrovės veiklos organizavimas ir valdymas nesudaro prielaidų efektyviai ir rezultatyviai įmonės veiklai

- Darbo organizavimo procesas Bendrovėje turi trūkumų. Bendrovėje nėra užtikrinamas nenutrūkstamas darbo procesas, kai vienam darbuotojui turint laisvą dieną, jo pareigas atlieka kitas paskirtas darbuotojas. Nusistovėjusi ydinga nustatytų funkcijų vykdymo ir darbų pasidalijimo praktika, didinanti riziką klaidų atsiradimui, atsakomybės vengimui. Bendrovėje nėra užtikrinamas sklandus kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų vykdymo procesas, apimantis tvarkų ir atsakomybių nustatymą, kasos aparatų naudojimą, grynųjų pinigų operacijų vykdymą ir apskaitą, grynųjų pinigų inventorizaciją ir viso proceso kontrolę. Neužtikrinama, kad vykdant prekybą Palangos miesto turgavietėje būtų laikomasi visų prekiautojams nustatytų prievolių. Darbo užmokesčio nustatymo tvarka Bendrovėje yra tobulintina (1.1 poskyris, 8 p.).
- Bendrovė, atsižvelgdama į lūkesčių raštą, nustato strateginius įmonės veiklos tikslus, kurių įgyvendinimas leistų užtikrinti efektyvią, kokybišką ir inovatyvią Bendrovės veiklą, tenkinančią klientų poreikius. Tačiau planavimo ir atsiskaitymo už rezultatus procesas nėra pakankamai sklandus, nes nesudaromi metiniai Bendrovės planai, kurie turėtų apimti planuojamą biudžetą, konkrečias numatomas įvykdyti priemones, padedančias pasiekti strateginius tikslus, taip pat nėra vykdoma strateginio veiklos plano įgyvendinimo stebėseną ir Savivaldybės administracijai nepateikiama strategijos įgyvendinimo metinė ataskaita. Trūksta glaudaus Bendrovės ir Savivaldybės administracijos bendradarbiavimo, gerojo valdymo principų, apimančių aiškių tikslų formavimą, veiklos skaidrumą ir atskaitomybės nustatymą, nepriklausomų ir kompetentingų kolegialių organų formavimą, taikymo (1.2 poskyris, 14 p.).
- Nepakankami Bendrovės veiksmai, siekiant įgyvendinti strateginius tikslus, nes įmonės interneto svetainėje neskelbiama visa privaloma viešinti informacija, nebuvo atliktos numatytos prekeivių ir pirkėjų apklausos, nevykdomi lūkesčių rašte keliami reikalavimai dėl Bendrovės veiklos tobulinimo, vertės didinimo. Ieškant naujų turgaus veiklos galimybių ir tinkamiausio valdymo būdo, planuojama Palangos miesto turgavietės rekonstrukcija (1.3 poskyris, 18 p.).

2. Bendrovės ekonominės veiklos tendencijos yra gerėjančios

- Teikiamų paslaugų tarifų padidinimas suponavo pajamų augimą ir po dvejų nuostolingų metų, 2022 m. Bendrovės veiklos rezultatas buvo teigiamas. Lyginant su 2021 m., pajamos, gautos iš Palangos miesto turgavietėje esančių prekybinių vietų nuomos, 2022 m. padidėjo beveik 45,0 proc. ir sudarė 178,7 tūkst. Eur. Šventosios turgavietėje per 2020 m. ir 2021 m. surinkta vienodai pajamų, t. y. po 3,4 tūkst. Eur, o 2022 m. 5,4 tūkst. Eur. Didžiąją Bendrovės sąnaudų, kurias sudaro išlaidos už komunalines paslaugas, dalį, (vidutiniškai 64,5 proc.) kompensuoja turgaviečių prekeiviai (2.1 poskyris, 19 p.).
- Dinamiškos 2018–2022 m. Bendrovės ekonominių rodiklių reikšmės rodo, kad Bendrovės veikla nėra pakankamai lanksti ir galinti išlaikyti veiklos stabilumą ir vientisumą. Prognozuojant, kad ir ateityje Bendrovės ekonominiai rodikliai bus 2022 m. lygio, galima daryti prielaidas, kad bus generuojamas pelnas, efektyviai naudojami ištekliai, valdomas turtas (2.2 poskyris, 25 p.).

3. Vidaus kontrolės sistema nepadedą užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo

- Ne visais atvejais buvo taikomi Savivaldybės tarybos sprendimais patvirtinti tarifai už Bendrovės atlygintinai teikiamas paslaugas. Nepagrįstai taikytas tarifas už vietą automobilių stovėjimo aikštelėje. Nebuvo užtikrinta, kad visos Bendrovės su prekiautojais sudaromos sutartys dėl prekybinės vietos turgavietėje nuomos, būtų pasirašytos laiku. (3.1 poskyris, 28 p.).
- Bendrovėje neužtikrinamas tinkamas viešųjų pirkimų organizavimas, apimantis tvarkų nustatymą, pirkimų planavimą, vykdymą, dokumentavimą, viešinimą, ataskaitų teikimą, sutarčių sudarymą ir jų vykdymo kontrolę (3.2 poskyris, 31 p.).
- Nepagrįstas netarnybinio automobilio naudojimas Bendrovės veikloje, nes nenustatytas panaudos būdu valdomos transporto priemonės naudotojų sąrašas, nenustatyta transporto priemonės naudojimo darbo ir asmeniniais tikslais proporcija, automobilio savininkas atsakingam Bendrovės darbuotojui pateikė remonto PVM sąskaitas faktūras ir apmokėjimą įrodančius dokumentus, tačiau nepateikė užpildytos avanso ataskaitos, kaip reikalauja teisės aktų nuostatos. Kelionės lapuose nurodomi maršrutai panaudos būdu valdomu lengvuoju automobiliu nėra pakankamai pagrįsti (3.3 poskyris, 34 p.).
- Bendrovėje taikomos kontrolės priemonės nėra pakankamos. Vidaus tvarkos neatitinka teisės aktų nuostatų, vidaus tvarkų nuostatos prieštarauja viena kitai, nesilaikoma šių nuostatų, daromos klaidos ir pan. Vidaus kontrolės sistemos veiksmingumą įvertinome kaip silpną, nes taikomos kontrolės priemonės, apimančios visus vidaus kontrolės elementus, neužkerta kelio klaidoms vykdant veiklą, neužtikrina veiklos teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo (3.4 poskyris, 37 p.).

Rekomendacijos

Uždarajai akcinei bendrovei „Palangos Klevas“

1. Siekiant nuoseklios, efektyvios ir į rezultatus orientuotos Bendrovės veiklos, rekomenduojame:
  - 1.1. nustatyti veiksmus, užtikrinančius sklandų darbo organizavimo procesą (1.1 poskyris);
  - 1.2. nustatyti veiklos planavimo, priemonių įgyvendinimo ir atsiskaitymo už rezultatus proceso tobulinimo priemones (1.2–1.3 poskyriai).
2. Siekiant išlaikyti gerėjančias Bendrovės ekonominės veiklos tendencijas, rekomenduojame:
  - 2.1. įvertinti išorinių veiksnių įtaką veiklos rezultatams ir sudaryti rizikų mažinimo planą (2.1–2.2 poskyriai);
  - 2.2. Užtikrinti tinkamą sąnaudų apskaitą (2.1 poskyris).
3. Siekiant Bendrovės veiklos teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo, rekomenduojame taikyti priemones, užtikrinančias vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą (3.1–3.4 poskyriai).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“.

IŽANGA

UAB „Palangos Klevas“ valdymo organai² – visuotinis akcininkų susirinkimas ir Bendrovės vadovas.

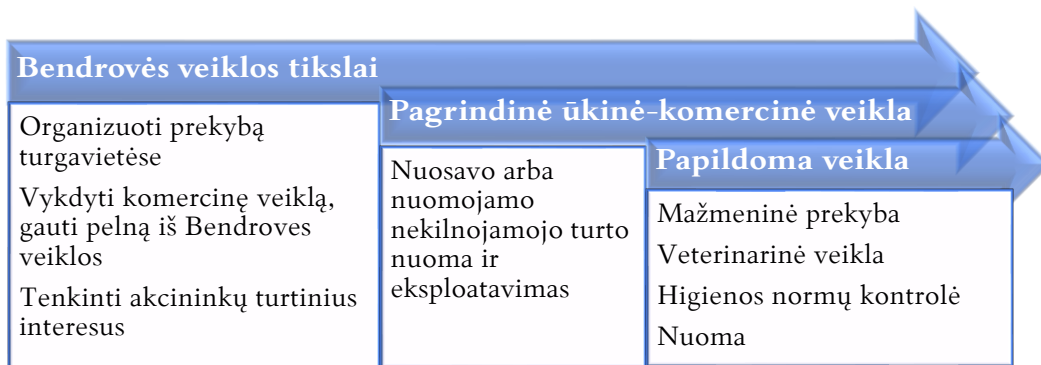
Palangos miesto savivaldybės administracija yra akcininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, nes jai nuosavybės teise priklauso 100 proc. Bendrovės akcijų³. „<...> Jeigu visų Bendrovės akcijų savininkas yra vienas asmuo, jo raštiški sprendimai prilyginami visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams“⁴.

Savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius⁵ (iki 2023-04-01), „kuris koordinuoja ir kontroliuoja viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą, įgyvendina juridinio asmens dalyvio turtines ir neturtines teises bei pareigas ir atlieka kitas pagal įstatymus ir savivaldybės tarybos sprendimus jam priskirtas savivaldybės juridinių asmenų valdymo funkcijas“⁶.

- Palangos miesto savivaldybės valdomų įmonių strategijų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarkos aprašo⁷ 3 p. nuostata: „Savivaldybės, kaip Savivaldybės įmonių, akcinių bendrovių ir uždarytųjų akcinių bendrovių dalyvio arba akcijų savininko, turtines ir neturtines ir pareigas įgyvendina savivaldybės vykdomoji institucija – Savivaldybės administracijos direktorius“.
- Bendrovės įstatų 19.4. p. nuostata: „Bendrovės vadovą renka ir į darbą 5 metų kadencijai priima, atšaukia bei atleidžia iš pareigų, nustato jo atlygį, tvirtina pareiginius nuostatus, skatina jį ir skiria nuobaudas bendrovės valdyba (jeigu valdyba nesudaroma – stebėtojų taryba, o jeigu nesudaroma ir stebėtojų taryba – visuotinis akcininkų susirinkimas)“.

Savivaldybės administracijos direktorius privalo pasinaudoti savivaldybės įmonės savininkui ir akcinės bendrovės ar uždarosios akcinės bendrovės akcininkui suteikiamomis teisėmis taip, kad būtų veiksmingai atstovaujama savivaldybei savivaldybės valdomose įmonėse⁸.

1 pav. Bendrovės tikslai ir veikla

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba

² UAB „Palangos Klevas“ įstatai, patvirtinti Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-05-11 įsakymu Nr. A1-609, 19 p.

³ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2007-09-27 sprendimas Nr. T2-213 „Dėl akcijų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jomis patikėjimo teise“.

⁴ UAB „Palangos Klevas“ įstatai, 20 p.

⁵ LR vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533, 29 str. 1 d. (aktuali redakcija iki 2023-04-01).

⁶ Ten pat, 29 str. 8 d. 7p.

⁷ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2019-01-31 sprendimas Nr. T2-19 „Dėl Palangos miesto savivaldybės valdomų įmonių strategijų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁸ LR Vyriausybės 2007-06-06 nutarimas Nr. 567 „Dėl savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

AUDITO REZULTATAI

1. BENDROVĖS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS NESUDARO PRIELAUDŲ EFEKTYVIAI IR REZULTATYVIAI ĮMONĖS VEIKLAI

1.1. Darbo organizavimo procesas Bendrovėje turi trūkumų

Įmonės veiklos efektyvumas priklauso nuo aiškios įmonės valdymo struktūros, patvirtintų pareigybių ir joms priskirtų funkcijų, nustatytų pareigų ir atsakomybės. Bendrovės darbuotojų funkcijos ir pareigos, teisės ir atsakomybė nustatyta pareiginiuose nuostatuose, tvirtinamuose Bendrovės direktoriaus įsakymais.

Darbo organizavimo procesai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisės aktais ir tvarkų aprašais: Darbo užmokesčio tvarkos aprašas, Darbuotojų skatinimo ir materialinės paramos nuostatai, Darbuotojų materialinės (turtinės) atsakomybės tvarkos aprašas ir kt. tvarkos, patvirtintos kaip Apskaitos politikos⁹ priedai. Taip pat Bendrovės direktoriaus įsakymais 2022 m. patvirtinti kiti vidaus dokumentai: Incidentų darbe registravimo ir tyrimo tvarkos aprašas, Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir instruktavimo tvarka, Nelaimingų atitikimų darbe tyrimo tvarka, Darbuotojų mokymo ir žinių tikrinimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais įmonėje tvarka, Vidaus kontrolės politika, Darbo tvarkos taisyklės. Bendrovės direktoriaus priimami sprendimai, susiję su darbo organizavimo pokyčiais (dėl darbo švenčių ir poilsio dienomis, pavadavimų ligos ir atostogų laikotarpiu ir kt.), įforminami įsakymais.

1.1.1. Funkcijų vykdymo kontrolė yra nepakankama

Per 2020–2022 m. laikotarpį vieną kartą buvo keistas pareigybių skaičius. Iki pakeitimo pareigybių (etatų) skaičius buvo 5,5. Nuo 2020 m. birželio 1 d. įvesta ūkvedžio pareigybė (0,5 etato) ir pareigybių skaičius padidintas iki 6 pareigybių (etatų).

Pasak Bendrovės direktoriaus, atsižvelgiant į tai, kad turgavietės įrenginiai fiziškai susidėvėję, pasenę, reikalauja nuolatinės priežiūros, buvo nuspręsta priimti ūkvedį šiems darbams atlikti. Neretai dėl gedimų darbai turi būti skubiai atliekami – elektros įrenginių gedimai ir įrengimas, vandens sistemų gedimai, stogo remontas ir kt. Be to buvo numatytas einamasis turgavietės remontas, kuris 2021 ir 2022 m. buvo atliktas ūkvedžio, nepasitelkiant papildomų rangovų. Bendrovės direktorius ūkvedžio pareigybės įsteigimą įvardija kaip ekonomiškai naudingą sprendimą.

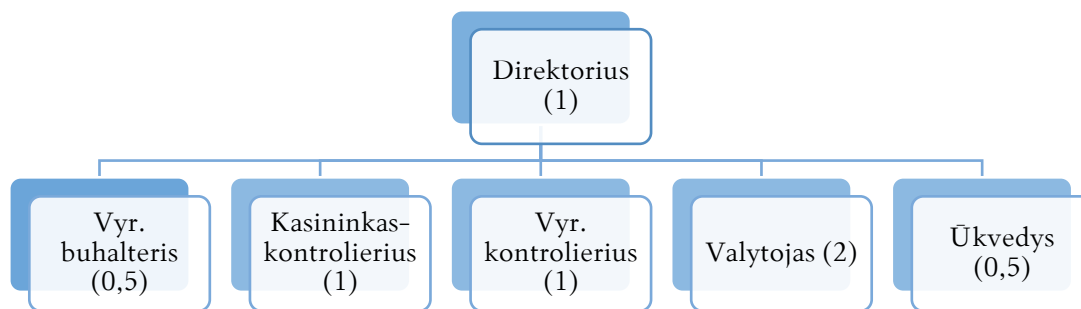
Audito metu Bendrovėje galioja direktoriaus įsakymu¹⁰ patvirtinta valdymo struktūra, kurioje išdėstytos 6 pareigybės (žr. 2 pav.). Pareiginiuose nuostatuose, patvirtintuose Bendrovės direktoriaus įsakymais, nustatytos darbuotojų funkcijos ir pareigos, teisės ir atsakomybė. Visų pareigybių darbuotojai yra tiesiogiai pavaldūs Bendrovės direktoriui, o kontrolieriai dar yra pavaldūs vyriausiajam buhalteriiui.

⁹ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymas Nr. (1)-V1-7 „Dėl apskaitos politikos patvirtinimo“.

¹⁰ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2021-01-29 įsakymas V2-(1.1)-10 „Dėl valdymo struktūros, pareiginių atlyginimų bei darbo valandų tvirtinimo“.

2 pav. Bendrovės valdymo struktūra

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės pateiktus duomenis

Bendrovėje 2020–2022 metais užimtos visos 6 pareigybės, dirba 7 asmenys:

- kontrolieriaus pareiginiuose nuostatuose nustatytos pareigos: priimti iš prekyautojų rinkliavos mokesť ir įmušti jo sumą į kasos aparatą, išduodant kasos aparato čekį; apskaičiuoti visas pinigines lėšas, prekes, materialines vertybes bei pagrindines priemones ir laiku fiksuoti buhalterinės apskaitos dokumentuose operacijas, susijusias su lėšų cirkuliacija; kontroliuoti įmonei priklausančio inventoriaus ir kito materialaus turto būklę; ir kt.

Šiose pareigose Bendrovėje dirba 2 asmenys slenkančiu grafiku, keičiantis kas 3 dienas. Darbo užmokesčio sąnaudos 2020 m. sudarė 28634,70 Eur, 2021 m. – 28769,64 Eur, 2022 m. – 32338,27 Eur.

Viena kontrolierė yra paskirta vykdyti ir kasininkės funkcijas, už šias pareigas darbo užmokestis yra padidintas 200 Eur per mėnesį. Kita kontrolierė iki įvedant ūkvedžio pareigybę buvo paskirta eiti ūkvedžio pareigas, o atsiradus ūkvedžiui, paskirta vyr. kontroliere ir jai taip pat darbo užmokestis už minėtas pareigas yra padidintas 200 Eur per mėnesį.

Kasininkei-kontrolierei nesant darbe jos ligos, atostogų metu, taip pat nedarbo dienų metu, kasininko funkcijas atlieka vyr. kontrolierė. Apie šių pareigų vykdymo trūkumus rašoma ataskaitos poskyryje Nr. 1.1.3.

- valytojos pareigos: palaikyti pavyzdinę tvarką ir švarą bei kruopščiai valyti priskirtas patalpas, mokėti saugiai dirbti ir netrukdyti saugiai dirbti kitiems ir kt.

Bendrovėje dirba 2 asmenys slenkančiu grafiku, keičiasi kas 2 dienas. Nustatytas darbo užmokestis – MMA. Darbo užmokesčio sąnaudos 2020 m. sudarė 18238,27 Eur, 2021 m. – 19103,61 Eur, 2022 m. – 22217,76 Eur.

- ūkvedys atsako už bendrą ūkio būklę; teritorijos, pastatų ir patalpų, baldų ir inventoriaus priežiūrą; inžinerinių komunikacijų ir įrenginių techninę priežiūrą; patalpų apšvietimo atitikimą galiojančioms normoms; Bendrovės aprūpinimą materialiniais resursais; sanitarinę būklę ir priešgaisrinę saugą.

Darbuotojas pradėjo dirbti 2020-06-01, darbo laiko norma 20 val. per savaitę, nustatytas darbo užmokestis – MMA. Darbo užmokesčio sąnaudos 2020 m. sudarė 2424,50 Eur, 2021 m. – 4379,38 Eur, 2022 m. – 4984,99 Eur.

- vyriausiojo buhalterio pareiga plačiai taikyti apskaitos ir skaičiavimo kompiuterizavimo šiuolaikines priemones, tobulesnes apskaitos formas bei metodus, savo veikloje vadovautis visais LR įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir kitais norminių aktų reikalavimais, reglamentuojančiais buhalterinę apskaitą ir kt.

Darbo užmokesčio sąnaudos 2020 m. sudarė 10400,59 Eur, 2021 m. – 11028,43 Eur, 2022 m. – 11693,83 Eur.

- Bendrovės direktorius organizuoja Bendrovės darbą, priima ir atleidžia darbuotojus, užtikrina racionalų ir taupų lėšų bei turto naudojimą ir kt.

Darbo užmokesčio sąnaudos 2020 m. sudarė 21444,00 Eur, 2021 m. – 22620,60 Eur, 2022 m. – 24074,88 Eur.

Atkreipiame dėmesį, kad Bendrovės vidaus administravimo dokumentuose, susijusiuose su darbo organizavimu, nėra nustatyta darbuotojų darbo tvarka Šventosios turgavietėje. Nors Šventosios turgavietėje veikla yra aktyvi tik sezono metu, t. y. apie du mėnesius per metus, turi būti nustatyta tvarka, užtikrinanti sklandų darbą Šventosios turgavietėje. Pagal patvirtintą prekybos vietų schemą¹¹, Šventosios turgavietėje yra 5 vietos prekybai iš laikinų prekybos įrenginių (kioskų, treilerių), 5 sandėliavimo patalpos, 12 prekybos vietų lauko prekybai nuo įrengtų prekystalių, 5 automobilių stovėjimo vietos.

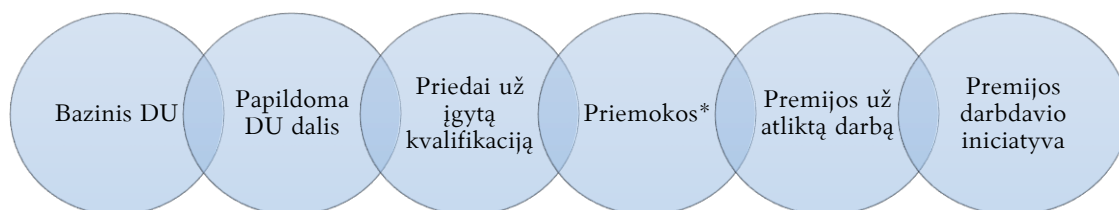
Pagal iš anksto sudarytas sutartis, sezono metu Šventosios turgavietėje prekybą vykdo 4 prekyautojai. Kiti asmenys, Bendrovės direktoriaus paaiškinimu, turi galimybę pasiskambinti administracijai ir pranešti apie pageidavimą vykdyti prekybą Šventojoje. Tokiu atveju operatyviai vykstama į Šventosios turgavietę, paimamas mokestis už prekybą ir išduodamas kasos kvitas prekyautojui. Remiantis Bendrovės darbuotojų informacija, į Šventosios turgavietę vykstama labai retai – sezono metu vieną kartą per mėnesį. Bendrovės direktoriaus teigimu, norint vykdyti prekybą Šventosios turgavietėje, galima atvykti į Palangos miesto turgavietę ir administracijoje iš anksto sumokėti mokestį už numatomas prekybos dienas. Ant iš anksto prekybininkui išduodamo kasos kvito yra užrašomos datos, kuriomis galima vykdyti prekybą.

Apibendrinant galima teigti, kad darbuotojams atliekant pareiginiuose nuostatuose nustatytas funkcijas, dirbant pagal patvirtintą Bendrovės valdymo struktūrą, įgyvendinami Bendrovės veiklos tikslai, t. y. organizuojama prekyba Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse, vykdoma komercinė veikla. Tačiau būtina atkreipti dėmesį į nustatytus vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo trūkumus, apie kuriuos rašoma ataskaitos 3.1–3.4 skyriuose, taip pat būtina priimti sprendimus dėl tinkamo kasininko pareigų vykdymo bei darbo organizavimo Šventosios turgavietėje. Bendrovės veiklos sėkmei kiekvienas be išimties darbuotojas turi įtakos, todėl labai svarbu, kad kiekvieno Bendrovės darbuotojo pareigos ir funkcijos būtų tiksliai apibrėžtos, kad darbuotojai žinotų priskirtas užduotis, nustatytas kontrolės priemonės, atsakomybę.

1.1.2. Darbo užmokesčio nustatymo tvarka yra tobulintina

Darbo kodekso 139 str. 2 d. apibrėžia darbo užmokesčio (DU) sandarą (žr. 3 pav.).

3 pav. Darbo užmokesčio sandara

*už papildomą darbą ar papildomas pareigas ir užduotis

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Darbo kodeksą

¹¹ UAB „Palangos Klevas“ 2022-06-22 direktoriaus įsakymas Nr. V1-(1.1)-8 „Dėl Palangos miesto turgavietės ir Šventosios turgavietės prekybos vietų tvirtinimo“.

Analogiška darbo užmokesčio sandara nustatyta ir Bendrovės darbo užmokesčio apskaitos tvarkos aprašo 10 punkte, tačiau minimo tvarkos aprašo 20 punkte (pagal vardijamas pareigybes) dėstoma, kad už padidintą darbų mastą, atskiru vadovo įsakymu, nurodant priežastis skiriamas priedas. Tai prieštarauja Darbo kodekso nuostatomis – priedai gali būti skiriami už įgytą kvalifikaciją. Galimai tai yra klaidingas sąvokų naudojimas, priedu įvardijant papildomą darbo užmokesčio dalį. Atkreipiame dėmesį, kad už papildomą darbą ar papildomas pareigas ir užduotis gali būti mokamos priemokos, o ne priedai.

Nustatėme, kad per 2020–2022 m. netinkamai darbuotojams paskirtų papildomų darbo užmokesčio mokėjimų, įvardijamų kaip priedų mokėjimas, suma sudaro 4,7 tūkst. Eur. Šią sumą sudaro mokėjimai darbuotojams už papildomus darbus, jubiliejų proga. Pagal teisės aktų nuostatas, tai turėjo būti priskirta premokų ir premijų mokėjimui.

Bendrovės darbo užmokesčio apskaitos tvarkos apraše nurodyta, kad galimas bazinio darbo užmokesčio didinimas nustatytais atvejais. Pažymime, kad tai turi būti įvardijama kaip papildoma darbo užmokesčio dalis arba tam tikrais atvejais priskiriama priemokų mokėjimui. Bazinis darbo užmokestis yra konkretus darbuotojui nustatytas darbo užmokestis už sulygtą darbą.

Darbo užmokesčio sąnaudos¹² Bendrovėje per audituojamą laikotarpį siekė 262,3 tūkst. Eur, iš jų:

2020 m.	2021 m.	2022 m.
81,14 tūkst. Eur	85,9 tūkst. Eur	95,31 tūkst. Eur

Atlikę 2020–2022 m. darbo užmokesčio Bendrovėje analizę, nustatėme, kad pagrindinis (darbo sutartyje sulygtas) darbo užmokestis sudarė 90,0 proc. viso darbo užmokesčio fondo ir siekė 236,1 tūkst. Eur. Likusi suma, t. y. 26,2 tūkst. Eur, buvo išmokėti darbuotojams priedų, priemokų ir premijų pavidalu ir sudarė 10,0 proc. visų darbo užmokesčio išlaidų.

Papildomi mokėjimai darbuotojams buvo mokami:

- 9,2 tūkst. Eur – už pavadavimą atostogų ir nedarbingumo metu;
- 4,4 tūkst. Eur – už padidėjusį darbų mastą, papildomus darbus;
- 12,3 tūkst. Eur – premijų mokėjimui;
- 0,3 tūkst. Eur – asmeninių sukakčių proga.

Darbuotojams mokamo darbo užmokesčio lygis Bendrovėje nėra aukštas. Palyginus Bendrovės darbuotojų metinį darbo užmokestį (bruto) su šalies metiniu darbo užmokesčiu¹³, Bendrovės darbo užmokestis 2021 m. buvo 24,0 proc. mažesnis už šalies vidurkį, 2022 m. – 26,0 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad Bendrovėje darbo užmokesčio nustatymo tvarka yra tobulintina. Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad Bendrovės direktoriaus sprendimai dėl nustatomo darbo užmokesčio ir skiriamų papildomų mokėjimų būtų įforminami tinkamai.

1.1.3. Kasos darbo organizavimas turi trūkumų

Bendrovės kasos darbas reglamentuotas apskaitos politikos¹⁴ dalyje „Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo tvarkos aprašas“. Bendrovėje patvirtintame Tvarkos apraše nėra žymos, kad atsakingi darbuotojai susipažino su šio Tvarkos aprašo nuostatomis, kaip yra numatyta aprašo 18 p. Taip pat atsakingi darbuotojai nėra susipažinę su LR Vyriausybės nutarimu patvirtintomis Kasos

¹² Pagal Bendrovės darbuotojų asmens sąskaitų korteles.

¹³ Rodiklių duomenų bazė – Oficialiosios statistikos portalas.

¹⁴ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymas Nr. (1)-V1-7 „Dėl apskaitos politikos patvirtinimo“.

darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklėmis¹⁵. Taisyklių 23 p. įtvirtinta nuostata, kad ūkio subjekto vadovas, priimdamas kasininką į darbą, privalo pasirašytinai supažindinti jį su šiomis taisyklėmis. Kasininką pavaduojantis asmuo taip pat turi būti susipažinęs su minėtomis tvarkomis.

Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2022-05-01 neteko galios¹⁶ LR Vyriausybės nutarimu patvirtintos Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės, todėl kiekvienam subjektui, atliekančiam grynųjų pinigų operacijas (turinčiam kasą), reikia nusistatyti vidaus kontrolės tvarką, užtikrinančią grynųjų pinigų operacijų atsekamumą, pinigų kontrolę, saugumą.

Bendrovės centrinės kasos kasininko pareigos atliekamos nuo 2013 m. spalio 8 d., vadovaujantis Bendrovės direktoriaus įsakymu¹⁷. Bendrovės valdymo struktūroje¹⁸ patvirtinta centrinės kasos kasininko–kontrolieriaus pareigybė, su atsakingu darbuotoju sudaryta visiškos materialinės atsakomybės sutartis. Tačiau nepatvirtintas Bendrovės kasininko pareigybės aprašymas.

Bendrovės Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo tvarkos aprašo 7 punkte numatyta, kad „Įstaiga gali išmokėti pinigus atskaitingiems asmenims – įstaigos darbuotojams, kuriuos įstaigos vadovas paskyrė mokėti už turtą, žemės ūkio produkciją, suteiktas paslaugas <....>. Atskaitingas asmuo <...> pateikia vyriausiajam buhalterii <...> pinigų sumokėjimo įrodymo dokumentus, kuriuos surašo į avanso apyskaitą <...>.“ Išanalizavus 2020–2022 metų laikotarpio kasos dokumentus, nustatėme, kad avanso apyskaitos nebuvo surašomos. Tuo tarpu grynais pinigais Bendrovėje vyko įvairūs atsiskaitymai už prekes ir paslaugas, pvz.: 2020 metais už 1,0 tūkst. Eur, 2021 m. – 0,72 tūkst. Eur, 2022 m. – 1,25 tūkst. Eur.

Bendrovėje nesilaikoma Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo tvarkos aprašo nuostatų:

- nėra paskirto atskaitingo asmens (-ų), kuriam (-iems) Bendrovėje būtų suteikta teisė įmonės veikloms vykdyti naudoti grynus pinigus arba priimti grynus pinigus (aprašo 7 p.);
- nesurašoma ir nepateikiama vyriausiajam buhalterii avanso apyskaita tais atvejais, kai Bendrovės darbuotojai iš kasos gautais pinigais atsiskaito su kitais ūkio subjektais, fiziniais asmenimis už prekes ar paslaugas (aprašo 7 p.);
- neatliekama grynųjų pinigų inventorizacija tuo atveju, kai kasininkas neatvyksta į darbą dėl ligos ar kitų priežasčių. Bendrovės direktoriaus pavedimu sudaryta inventorizavimo komisija kasininkui patikėtus pinigus turėtų perskaičiuoti, dalyvaujant kitam Bendrovės direktoriaus įsakymu paskirtam kasininkui, surašyti ir pasirašyti pinigų inventorizavimo aprašą (aprašo 21 p.). Tačiau Bendrovėje nėra sudaroma grynųjų pinigų inventorizavimo komisija ir neatliekamas pinigų perskaičiavimas, keičiantis kasininkui;
- Bendrovės kasos pajamų ir išlaidų orderiuose atliekami taisymai, nors šių dokumentų taisymai (net ir patvirtinti) nėra leidžiami (aprašo 9 p.). Kasos knygos įrašai Bendrovėje taip pat yra taisomi. Taisymai turi būti patvirtinti kasininko ir buhalterio parašais, vadovaujantis Vyriausybės nutarimu patvirtintų Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių 16 p.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-02-17 nutarimas Nr. 179 „Dėl kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių patvirtinimo“ (aktuali iki 2022-04-30).

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022-02-23 nutarimas Nr. 164 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“.

¹⁷ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2013-10-04 įsakymas Nr. K13-4.

¹⁸ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2021-01-29 įsakymas Nr. V2-(1.)-10 „Dėl valdymo struktūros, pareiginių atlyginimų bei darbo valandų tvirtinimo“.

Bendrovėje nesilaikoma Kasos aparatų naudojimo taisyklių¹⁹ nuostatų, susijusių su grynųjų pinigų operacijomis:

- kasos aparatų kasos operacijų žurnaluose nėra kiekvienos darbo dienos kasos aparato ataskaitos „Z“. Kiekvienam naudojamam kasos aparatui turi būti užpildomas atskiras kasos aparato kasos operacijų žurnalas ir jame turi būti klijuojama kasos aparato kiekvienos darbo dienos ataskaita „Z“ bei kiekvieno kalendorinio mėnesio ataskaita. Už kasos operacijų žurnalo užpildymą ir saugojimą atsako kasos aparato naudotojas ar jo vadovas (29, 30 p.).

Bendrovėje „Z“ ataskaitos atliekamos ne kasdien, o atsitiktinai pasirinktu periodiškumu, pavyzdžiui: ataskaitos atliktos 2023 m. balandžio 8, 15, 22, 24, 29 dienomis ir gegužės 8, 14 dienomis.

- Bendrovėje buvo dirbama su kasos aparatu, kurio registravimo duomenys Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie LR finansų ministerijos (VMI) buvo pakeisti, t. y. VMI buvo informuota, kad kasos aparatas nebus naudojamas veikloje. Draudžiama įplaukų apskaitai naudoti kasos aparatus, kurių naudojimas yra sustabdytas ir nevykdoma jų prižiūra nustatyta tvarka (7 p.).

Bendrovės veiklai iki 2022 m. gegužės 19 d. VMI buvo registruoti du kasos aparatai. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad ilgą laiką realiai veikloje buvo naudojamas tik vienas kasos aparatas, antro kasos aparato (techninio paso Nr. 00001495) registravimo duomenys VMI buvo pakeisti, nustatant kasos aparato perdavimą atsakingam saugojimui, pagal Kasos aparatų naudojimo taisyklių²⁰ reikalavimus.

Pagal kasos aparato kasos operacijų žurnalą nustatėme, kad antras kasos aparatas iki 2020 m. lapkričio mėn. buvo naudojamas Bendrovės veikloje, 2022 m. gegužės mėnesį VMI buvo sustabdytas jo naudojimas, o 2022 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. kasos aparatas vėl buvo naudojamas. Netinkamo naudoti veikloje kasos aparato apyvarta per minėtą laikotarpį buvo 42,2 tūkst. Eur. Pinigai įnešti į Bendrovės kasą, informacija atskleista apskaitos registruose.

Bendrovės darbuotojo, naudojusio netinkamą kasos aparatą, paaiškinimu, jam nebuvo pranešta apie tai, kad kasos aparato naudojimas VMI yra sustabdytas.

Siekiant atlikti grynųjų pinigų inventorizaciją Bendrovės kasoje, apsilankėme įstaigoje, tačiau mums nebuvo sudarytos sąlygos atlikti suplanuotos patikrinimo procedūros. Patikrinimo Bendrovėje dieną, kasininko pareigas atliekančiam darbuotojui pagal darbo grafiką buvo išėginė diena, o jį pavaduojantis darbuotojas (kontrolierė) nesudarė sąlygų atlikti grynųjų pinigų inventorizacijos, nes neturėjo prieigos į seifą, kuriame laikomi inkasuoti pinigai iki įnešimo į banko sąskaitą. Patikrinimo dieną Bendrovės direktorius atostogavo, o seifo raktai, kaip mus informavo darbuotojai, buvo kasininko pareigas atliekančio darbuotojo namuose, nes kasininkui tą dieną buvo nedarbo diena. Paklausus tą dieną dirbusios kontrolierės, kur laiko per dieną iš turgaus prekiautojų surinktus grynus pinigus, mums buvo atsakyta, kad niekas dar šiandien nemokėjo, o vakare ateis kasininkas (būdamas išėginėje) ir atrakins seifą. Grynųjų pinigų inventorizaciją atlikome kitą dieną, neatitikimų nenustatėme.

Matome, kad Bendrovėje nėra užtikrinamas nenutrūkstamas darbo procesas, kai vienam darbuotojui turint laisvadienį, jo pareigas atlieka kitas paskirtas darbuotojas. Bendrovėje nusistovėjusi ydinga nustatytų funkcijų vykdymo ir darbų pasidalijimo praktika, didinanti riziką klaidų atsiradimui, atsakomybės vengimui. Tai rodo, kad Bendrovėje nėra užtikrinamas sklandus kasos darbo

¹⁹ VMI prie LR finansų ministerijos viršininko 2003-09-18 įsakymas Nr. V-255 „Dėl kasos aparatų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (aktuali iki 2023-04-21).

²⁰ Ten pat, 21 p.

organizavimo ir kasos operacijų vykdymo procesas, apimantis tvarkų ir atsakomybių nustatymą, kasos aparatų naudojimą, grynąjį pinigų operacijų vykdymą ir apskaitą, grynąjį pinigų inventorizaciją ir viso proceso kontrolę.

1.1.4. Neužtikrinamas nustatytų prekybos organizavimo reikalavimų laikymasis

Savivaldybės tarybos sprendimu²¹ yra patvirtintos prekybos Palangos miesto savivaldybės valdomos įmonės administruojamose turgavietėse taisyklės (toliau – Turgavietės taisyklės). Taisyklėse yra nustatyti reikalavimai turgaviečių prekyautojams.

Siekiant įvertinti Turgavietės taisyklių laikymąsi, atlikome patikrinimą Palangos miesto turgavietėje. Nustatėme, kad:

- Iš 7 patikrintų turgavietės prekyautojų, prekyaujančių nepasirašius ilgalaikių prekybinės vietos nuomos sutarčių, 6 prekyautojai buvo sumokėję mokestį už prekybinės vietos nuomą ir pateikė tai įrodantį kasos kvitą, kaip reikalauja Turgavietės taisyklių 29.1 p. Pažymime, kad prekyautojas įgyja teisę prekiauti turguje tik tada, kai sumoka nustatytą mokestį už prekybinę vietą, kaip nustatyta Turgavietės taisyklėse. Tačiau Bendrovės darbuotojai, atsakingi už mokesčio surinkimą, leidžia prekiauti nesumokėjus mokesčio. Mokestis už prekybinę vietą sumokamas dienos bėgyje, suprekiavus reikiamą sumą pinigų.
- Iš 15 patikrintų turgavietės prekyautojų, prekyaujančių pasirašius ilgalaikes prekybinės vietos nuomos sutartis, tik 4 prekyautojai turėjo dokumentą, patvirtinantį už prekybos vietą sumokėtą mokestį, tik 2 prekeiviai turėjo su savimi prekybinės vietos nuomos sutartį. Turgavietės taisyklių 29.1 p. nurodyta, kad prekeiviai privalo turėti prekybos vietoje dokumentą, patvirtinantį už prekybos vietą sumokėtą mokestį. Bendrovės darbuotojai neužtikrina, kad būtų laikomasi šio reikalavimo.
- Nė vienas prekyautojas nesilaikė reikalavimo prekiaujant segėti kortelę, kurioje aiškiai ir įskaitomai užrašytas prekyautojo vardas, pavardė, individualios veiklos pažymos arba verslo liudijimo numeris, prekybos vietos numeris (Taisyklių 29.2 p.). Bendrovės darbuotojai nekontroliuoja šio reikalavimo laikymosi.
- Ne visos prekybos vietos turgavietėje pažymėtos ir sunumeruotos pagal nustatytas schemas (Taisyklių 9 p.).

Neužtikrinama, kad vykdant prekybą Palangos miesto turgavietėje būtų laikomasi visų nuostatų, išdėstytų Turgavietės taisyklėse. Bendrovės direktorius ir atsakingi darbuotojai privalo užtikrinti, kad turgaviečių prekyautojai laikytųsi Taisyklėse nustatytų prievolių.

1.2. Tobulintinas Bendrovės valdymas

1.2.1. Bendrovės strateginiai tikslai keliami atsižvelgiant į nustatytus lūkesčius

Savivaldybės administracijos direktorius, kaip Savivaldybės valdomų įmonių turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti Savivaldybės vykdomoji institucija (*pastaba*: nuo 2023-04-01 įsigaliojus Vietos savivaldos įstatymo²² pakeitimams, Savivaldybės vykdomoji institucija yra Meras),

²¹ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2022-05-31 sprendimas Nr. T2-148 „Dėl prekybos Palangos miesto savivaldybės valdomos įmonės administruojamose turgavietėse taisyklių patvirtinimo“.

²² Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 1 ir 2 straipsnių pakeitimo įstatymas, 2023-03-23 Nr. XIV-1828. Įstatymo Nr. XIV-1268 nuostatos pradėtos taikyti, kai 2023 m. išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į savo pirmuosius posėdžius.

siekia, kad Bendrovėje finansiniai ir nefinansiniai ilgalaikiai (strateginiai) ir trumpalaikiai (taktiniai) tikslai būtų formuluojami vadovaujantis tinkamumo, realumo, motyvavimo, suprantamumo, įsipareigojimo, suderinamumo principais ir kad tikslai būtų nustatomi (atnaujinami) atsižvelgiant į Savivaldybės administracijos direktoriaus Bendrovei pateikiamą lūkesčių raštą.

Savivaldybės administracijos direktorius 2021 m. pabaigoje pateikė Bendrovei lūkesčių raštą²³, kuriame išdėstė lūkesčius dėl Bendrovei keliamų tikslų ir veiklos principų ketverių metų laikotarpiui. Lūkesčių rašte Bendrovei keliami devyni veiklos tikslai ir lūkesčiai. Be to, lūkestis, kad Bendrovėje bus įdiegtos korupcijos prevencijos ir rizikos valdymo priemonės, viešieji pirkimai bus vykdomi vadovaujantis juos reglamentuojančiais teisės aktais ir kad bus užtikrintas informacijos apie veiklą viešinimas Bendrovės interneto svetainėje.

Bendrovės strateginiai tikslai, atsižvelgiant į Savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių rašte išdėstyti lūkesčius dėl Bendrovei keliamų tikslų ir veiklos principų, yra nustatyti direktoriaus įsakymu²⁴ patvirtintame Bendrovės 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane.

Įvertinę Bendrovės strateginio veiklos plano ir pateikto lūkesčių rašto turinį, galime teigti, kad dokumentuose išdėstyti veiklos tikslai sutampa (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Bendrovės strateginių tikslų analizė

Strateginis veiklos planas	Lūkesčių raštas
1 strateginis tikslas Bendrovės profesionali veikla, gerinant teikiamų paslaugų kokybę ir tenkinant klientų lūkesčių ir poreikius	1. Efektyviai ir profesionaliai vykdyti Bendrovės veiklą, siekti aukštos paslaugų kokybės, visiškai tenkinti klientų lūkesčius ir poreikius, bei didinant veiklos efektyvumą, išlaikyti patrauklią teikiamų paslaugų kainą. 2. Siekti 100 proc. prekybinių vietų, esančių turgavietėse, užimtumo. 3. Didinti naujų paslaugų, susijusių su turgaviečių veikla, skaičių. 4. Siekiant, kad veikla atitiktų nustatytiems paslaugų kokybės, aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimams, Bendrovė turi vykdyti veterinarinę veiklą, maisto produktų tikrinimą pagal higienos reikalavimus, įskaitant veterinarinį, susijusį su maisto produktų gamyba, tyrimą ir tikrinimą.
2 strateginis tikslas Paslaugų infrastruktūros kūrimas ir palaikymas	5. Siekiant užtikrinti tinkamą Bendrovės ūkio eksploatavimo būklę, Bendrovė turi rūpintis veiklai reikalingo ilgalaikio turto (statinių, įrangos ir kt.) priežiūra, atnaujinimu ir plėtra, užtikrinti turgavietėse esamą patalpų bei prekybinių vietų pritaikymą turgaviečių prekeivių poreikiams.
3 strateginis tikslas Užtikrinti saugią aplinką turgaus prekeiviams ir pirkėjams	6. Bendrovė turi siekti, kad Valstybės (Savivaldybės) lygio ekstremalaus įvykio ar situacijos paskelbimo atveju būtų užtikrintas Bendrovės apsirūpinimas būtinomis priemonėmis, įrenginiais, kuru transportui ir mechanizmams, o situacijai valdyti sudaryta Bendrovės darbuotojų grupė.
4 strateginis tikslas Bendrovės vertės didinimas ir įvaizdžio gerinimas	7. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas Bendrovės vertei didinti. Bendrovė turėtų tapti pažangia, veikti pagal rinkos poreikius, teikti aukštos kokybės paslaugas, kurti ir saugoti Bendrovės gerą įvaizdį. Bendrovė savo veiklą turi vykdyti pagal aukščiausius skaidrumo, valdysenos, etikos ir socialinės atsakomybės standartus, vadovautis gerąja tvaraus ir subalansuoto vystymosi praktika. Bendrovė į savo strategiją turėtų integruoti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi principus aplinkosauginiu, socialiniu ir ekonominiu aspektais ir siekti užtikrinti naujų technologijų naudojimą ir atsparios klimato kaitos pokyčiams infrastruktūros plėtrą.

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės strateginį veiklos planą ir lūkesčių raštą

²³ Palangos miesto savivaldybės administracijos 2021-12-31 raštas Nr. (4.29E)D3-4417 „Dėl lūkesčių rašto pateikimo“.

²⁴ UAB „Palangos Klevas“ 2022-06-29 direktoriaus įsakymas Nr. V1-(1.1)-9 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ 2022-2024 metų strateginio veiklos plano tvirtinimo“.

Bendrovės 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane išdėstyti strateginiai veiklos planai atitinka Savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių rašte išdėstytus lūkesčius dėl įmonės veiklos. Manome, kad iškeltų strateginių tikslų įgyvendinimas Bendrovėje užtikrintų efektyvią, kokybišką ir inovatyvią veiklą, tenkinančią klientų poreikius.

1.2.2. Nesudaromi metiniai veiklos planai

Vadovaujantis Savivaldybės tarybos sprendimu²⁵ patvirtinto Tvarkos aprašo²⁶ 7.1 p. nuostata, Savivaldybės valdomos įmonės privalo iki einamųjų metų vasario 28 dienos Savivaldybės administracijai pateikti metinius veiklos planus. Nustatėme, kad Bendrovė nerengia ir neteikia metinių veiklos planų akcininkui. Savivaldybės administracijoje yra susiklosčiusi praktika, kad metiniai veiklos planai iš valdomų įmonių nėra reikalaujami.

Atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės valdomos įmonės turi vadovautis Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairėmis²⁷, įvardijus ilgalaikius tikslus, įmonės turi paruošti metinius planus. Metų planą turėtų sudaryti biudžetas, veiksmų planas ir įmonės bei vadovų metinių uždavinių planas. Ruošiant metinį planą svarbu, kad visos priemonės ir tikslai būtų susieti su ilgalaikiais tikslais ir uždaviniais. Tvarkos apraše nurodyta, kad Savivaldybės administracijos direktoriaus pareiga yra užtikrinti, kad Savivaldybės valdoma įmonė veiklos planus, strategijas, nustatytas ataskaitas rengtų ir pateiktų nustatytais terminais.

1.2.3. Nepakankamas dėmesys skiriamas Bendrovės tikslų įgyvendinimo vertinimui

Negalėjome įvertinti, kaip buvo įgyvendintos strategijoje numatytos priemonės, ar pasiekti konkretūs ilgalaikių ir trumpalaikių tikslų rodikliai, nes Bendrovės direktorius neparengė ir Savivaldybės administracijai nepateikė strategijos įgyvendinimo metinės ataskaitos už 2022 m., kuri turi būti teikiama kartu su metine veiklos ataskaita. Šis reikalavimas nustatytas Tvarkos aprašo 7 p. Taip pat ir Bendrovė savo strateginiame veiklos plane yra nusimačiusi tvarką dėl plano priežiūros – strateginio veiklos plano stebėseną vykdoma visą laikotarpį, stebėseną organizuoja ir vykdo direktoriaus įsakymu paskirta strateginio planavimo ir įgyvendinimo priežiūros darbo grupė, vertinimui naudojama nustatyta forma. Mums nebuvo pateikta informacija apie minėtos darbo grupės sudarymą ir plano įgyvendinimo vertinimą, todėl teigiame, kad Bendrovė neužtikrino strateginio veiklos plano įgyvendinimo stebėsenos, nes strateginio veiklos plano įgyvendinimo vertinimas nebuvo atliktas.

Pokytis audito metu:

Strategijos įgyvendinimo ataskaita už 2022 m. buvo paruošta ir pateikta Savivaldybės administracijai kartu strateginio planavimo ir įgyvendinimo priežiūros darbo grupės atlikta stebėseną ir užpildyta vertinimo forma.

Bendrovės 2020 ir 2021 m. veiklos ataskaitos Savivaldybės administracijos direktoriui pateiktos nustatytais terminais ir joms pritarė Savivaldybės taryba²⁸. Bendrovės 2022 m. veiklos ataskaita taip pat parengta ir pateikta Savivaldybės administracijos direktoriui laikantis nustatyto termino.

---

²⁵ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2019-01-31 sprendimas Nr. T2-19 „Dėl Palangos miesto savivaldybės valdomų įmonių strategijų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²⁶ Palangos miesto savivaldybės valdomų įmonių strategijų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarkos aprašas.

²⁷ VšĮ Valdymo koordinavimo centro svetainėje skelbiamos Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (governance.lt).

²⁸ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2021-04-29 sprendimai: Nr. T2-86 „Dėl pritarimo UAB „Palangos klevas“ 2020 metų veiklos ataskaitai“; Nr. T2-114 „Dėl pritarimo UAB „Palangos klevas“ 2021 metų veiklos ataskaitai“.

1.2.4. Pasigendama gerojo valdymo principų taikymo

Siekiant užtikrinti sklandų Savivaldybės valdomų įmonių veiklos koordinavimą, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu²⁹ sudaryta Darbo grupė, kurios funkcijos apima Savivaldybės valdomų įmonių veiklos nagrinėjimą, pagalbą rengiant lūkesčių raštą, išvadų teikimą dėl įmonių veiklos gerinimo, tobulinimo, veiksmingumo didinimo. Per audituojamą laikotarpį Darbo grupė posėdžiavo du kartus ir svarstė klausimus dėl Savivaldybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio nustatymo, lūkesčių rašto pateikimo, veiklos vertinimo rodiklių nustatymo. Sprendžiant klausimą dėl veiklos vertinimo rodiklių nustatymo, buvo priimtas sprendimas³⁰ rodiklius nustatyti kitame Darbo grupės posėdyje, kai bus patvirtintos įmonių strategijos. Tačiau veiklos vertinimo rodikliai iki šiol nėra nustatyti, taip pat Darbo grupės posėdžiuose nebuvo nagrinėjama Savivaldybės valdomų įmonių veikla, nebuvo teikti siūlymai dėl veiklos tobulinimo.

Bendrovės valdymas yra pagrindas efektyviai ir rezultatyviai įmonės veiklai. Bendrovės valdymas apima santykius tarp Bendrovės vadovybės, akcininkų ir kitų suinteresuotų šalių. Nors EBPO³¹ įmonių valdymo gairėse nustatyti gerojo valdymo principai Savivaldybių valdomose įmonėse nėra privalomi, siekiant gerinti Savivaldybių valdomų įmonių valdymą ir didinti jų veiklos efektyvumą, rekomenduojama įdiegti ir laikytis gerosios valdysenos principų, nustatomų EBPO gairėse. Pagrindiniai gerosios valdysenos principai apima aiškių tikslų formavimą, veiklos skaidrumą ir atskaitomybės nustatymą, nepriklausomų ir kompetentingų kolegialių organų formavimą.

LR valstybės kontrolė, įvertinusi valstybės ir savivaldybių dalyvavimą valdomų įmonių ir viešųjų įstaigų valdysenoje, valstybinio audito ataskaitoje³² pateikė rekomendacijas savivaldybėms, kokie veiksmai turėtų būti atlikti, siekiant užtikrinti, kad valdomų įmonių veikla būtų pagrįsta gero valdymo principais, skaidri ir orientuota į tikslų pasiekimą. Viena iš pateiktų rekomendacijų – stiprinti kolegialių organų sudarymą įtraukiant ne mažiau nepriklausomų kolegialių organų narių nei reikalauja teisės aktai.

Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu³³ 2020 m. vasario 19 d. atšaukus Bendrovės stebėtojų tarybą, iki šiol nėra sudarytas kitas kolegialus organas Bendrovėje, kuris galėtų sudaryti prielaidas gero valdymo principų įgyvendinimui. Todėl manome, kad reikia stiprinti Darbo grupės veikimą, kad Bendrovės veikla būtų nagrinėjama, teikiami siūlymai dėl strateginių tikslų įgyvendinimo, veiklos gerinimo, veiksmingumo didinimo.

Apibendrinant galima teigti, kad Bendrovė, atsižvelgdama į lūkesčių raštą, nustato strateginius įmonės veiklos tikslus, kurių įgyvendinimas leistų užtikrinti efektyvią, kokybišką ir inovatyvią Bendrovės veiklą, tenkinančią klientų poreikius. Tačiau planavimo ir atsiskaitymo už rezultatus procesas nėra pakankamai sklandus, nes nesudaromi metiniai Bendrovės planai, kurie turėtų apimti planuojamą biudžetą, konkrečias numatomas įvykdyti priemones, padedančias pasiekti strateginius tikslus, taip pat nėra vykdoma strateginio veiklos plano įgyvendinimo stebėseną ir Savivaldybės administracijai nepateikiama strategijos įgyvendinimo metinė ataskaita. Pastebime, kad trūksta glaudaus Bendrovės ir Savivaldybės administracijos bendradarbiavimo, gerojo valdymo principų, apimančių aiškių tikslų formavimą, veiklos skaidrumą ir atskaitomybės nustatymą, nepriklausomų ir kompetentingų kolegialių organų formavimą, taikymo.

29 Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-03-31 įsakymas Nr. A1-354 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

³⁰ Darbo grupės 2021-05-19 posėdžio protokolas Nr. (4.15.)D6-8.

³¹ Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

³² Valstybinio audito ataskaita „Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdysena“, 2021-04-06 Nr. VAE-3.

³³ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-02-19 įsakymas Nr. A1-215 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ stebėtojų tarybos atšaukimo“.

1.3. Nepakankami Bendrovės veiksmai, siekiant strateginių tikslų įgyvendinimo

1.3.1. Viešinimas gali teigiamai įtakoti Bendrovės veiklos skaidrumą

Bendrovės 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane keliami uždaviniai *užtikrinti skaidrią įmonės veiklą* bei *tobulinti įvaizdį socialinėje medijoje, žiniasklaidoje*. Informacijos viešinimas atlieka informavimo funkciją, tačiau kartu tai ir netiesioginė kontrolės funkcija, turinti įtakos veiklos skaidrumui ir visuomenės pasitikėjimui.

Savivaldybės tarybos sprendimu³⁴ nustatyta, kokia informacija turi būti viešinama Savivaldybės valdomų įmonių interneto svetainėse. Nustatėme, kad Bendrovės svetainėje skelbiama ne visa privaloma informacija – trūksta informacijos apie darbuotojų skaičių ir metinį darbo užmokesčio fondą, apie finansiniais metais įvykdytus, vykdomus ir planuojamus vykdyti pirkimus bei investicijas. Kita svarbi informacija yra skelbiama.

1.3.2. Svarbu gerinti sąlygas prekeiviams ir tobulinti pirkėjų aptarnavimą

Strateginiame veiklos plane keliami uždaviniai: *gerinti sąlygas prekeiviams ir jų aptarnavimą* bei *tobulinti pirkėjų aptarnavimo sistemą*. Uždavinių įgyvendinimui numatyta, kad kiekvienais metais bus vykdoma prekeivių apklausa, taip pat pirkėjų apklausa ir bus padidinta galimybė turgavietėje atsiskaityti banko mokėjimo kortelėmis, atnaujinama ir nuolat prižiūrima prekybai naudojama įranga.

Per 2022 m. nebuvo atliktos prekeivių ir pirkėjų apklausos, tačiau atsižvelgiant į žodinius prekeivių prašymus, 2022 m. buvo atnaujintos Palangos miesto turgavietės prekybinės vietos, suremontuoti esamų pastatų ir patalpų stogai, Palangos miesto turgavietės prekybos paviljone buvo įrengta mėsos malimo patalpa. 2022 m. buvo sudaryta galimybė atsiskaityti banko mokėjimo kortelėmis trijose prekybos vietose. Bendrovės direktoriaus teigimu, vyksta nuolatinis bendravimas su turgaus prekeiviais.

Strateginiame veiklos plane numatytos prekeivių ir pirkėjų apklausos galėtų būti kaip pagalbinių priemonė, padedanti suprasti pirkėjų ir prekeivių lūkesčius, problemas, pagerinti bendravimą. Juolab, kad prekeiviai nevensia išsakyti priekaištų dėl Bendrovės darbo organizavimo turguje, dėl bendravimo kultūros. Prekeiviai kėlė šią problemą viešai, kreipdamiesi į Savivaldybės vadovus ir išsakydami jiems matomus darbo organizavimo trūkumus.

Pokytis audito metu:

2023 m. gegužės 31 d. buvo suorganizuotas Bendrovės administracijos susitikimas su turgaus prekeiviais ir buvo įvykdyta prekeivių anketinė apklausa.

1.3.3. Keliami aukšti reikalavimai Bendrovės veiklai

Akcininko lūkesčių rašte nustatyti reikalavimai efektyviai ir profesionaliai vykdyti Bendrovės veiklą, siekti aukštos paslaugų kokybės, visiškai tenkinti klientų lūkesčius ir poreikius, didinant veiklos efektyvumą, didinti naujų paslaugų, susijusių su turgaviečių veikla, skaičių. Taip pat skatinama ypač didelį dėmesį skirti Bendrovės vertei didinti, kad Bendrovė taptų pažangia, veikiančia pagal rinkos poreikius, teikiančia aukštos kokybės paslaugas, kurianti ir sauganti Bendrovės gerą įvaizdį.

---

³⁴ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2019-01-31 sprendimas Nr. T2-19 „Dėl Palangos miesto savivaldybės valdomų įmonių strategijų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Vertinant paskutinių trejų metų Bendrovės veiklą, matome, kad organizuojant darbą, ypač mažai dėmesio buvo skiriama Bendrovės įvaizdžiui gerinti, vertei didinti, naujoms technologijoms diegti. Galima suprasti, kad 2020–2021 m., kai šalyje buvo apribota veikla dėl koronaviruso infekcijos plitimo grėsmės, Bendrovė nevykdė aktyvios veiklos. Tačiau ir 2022 m. situacija pasikeitė nedaug, išskyrus tai, kad dėl padidintų paslaugų tarifų, Bendrovės veikla buvo pelninga.

1.3.4. Planuojama Palangos miesto turgavietės rekonstrukcija

Bendrovės direktorius 2022 m. įmonės veiklos ataskaitoje pateikė informaciją, kad pastaraisiais metais Bendrovė užsakė ir parengė Palangos miesto turgavietės sklypo detalų planą, reikalingą turgavietės rekonstrukcijai, įsigijo turgavietės rekonstrukcijos vizualizaciją, pradėjo rengti kitus reikalingus dokumentus. Šiuo metu jau atliktas viešasis pirkimas dėl investicijų projekto ir galimybių studijos, dėl prekybos paskirties pastato (turgaus) panaudojimo bei valdymo būdo parinkimo, parengimo paslaugų. Pasirašyta paslaugų sutartis.

Bendrovės patirtų išlaidų, susijusių su planuojama Palangos miesto turgavietės rekonstrukcija, vertė 2022-12-31 siekė 25,93 tūkst. Eur. Ši suma apskaitoma Balanso ilgalaikio turto straipsnyje kaip nebaigta statyba.

Audito metu negalėjome įvertinti, kad yra numatyta aiški turgavietės rekonstrukcijos strategija. Ieškoma naujų turgaus veiklos galimybių ir tinkamiausio valdymo būdo. Atsižvelgiant į dabartinę Bendrovės veiklos padėtį, manome, kad įvertinus finansines investavimo galimybes, Palangos turgavietės rekonstrukcija galėtų suponuoti modernią turgaus aplinką, aukštesnę paslaugų kokybę, prekeivių ir pirkėjų pasitenkinimą.

2. BENDROVĖS EKONOMINĖS VEIKLOS TENDENCIJOS YRA GERĖJANČIOS

2.1. Teikiamų paslaugų tarifų padidinimas suponavo pajamų augimą

Pagrindinė Bendrovės ūkinė–komercinė veikla yra nuosavo arba nuomojamo nekilnojamojo turto nuoma ir eksploatavimas administruojamose Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse³⁵.

Bendrovės veikla 2020 ir 2021 m. buvo nuostolinga, patirta atitinkamai 9,4 ir 9,9 tūkst. Eur nuostolių, o 2022 m. veiklos rezultatas – beveik 41,1 tūkst. Eur grynojo pelno (žr. 4 pav.).

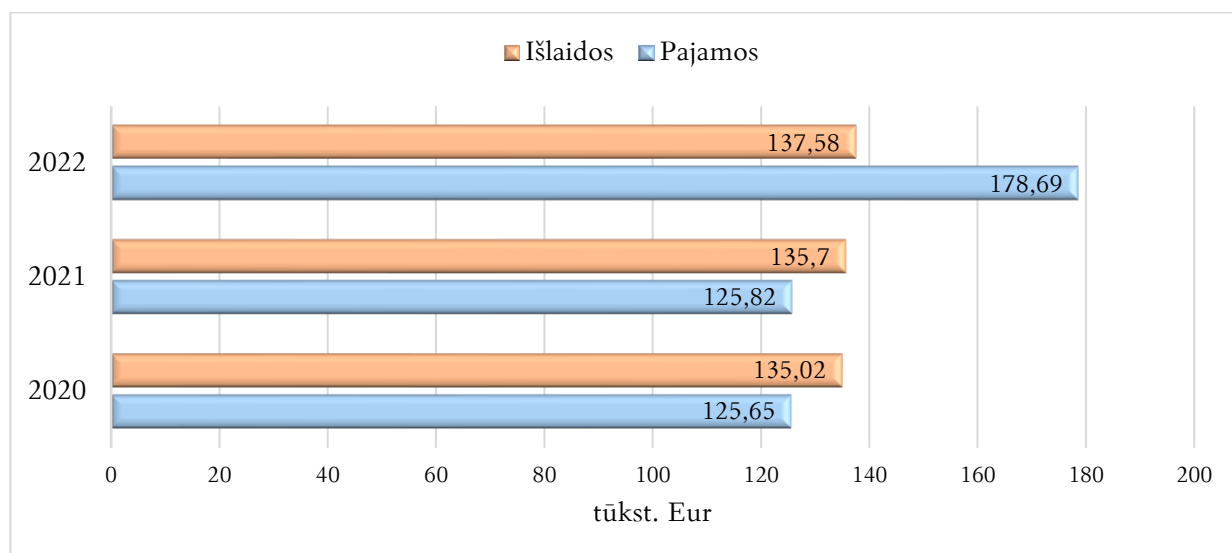
Iš paveiksle pateiktos informacijos matome, kad 2022 m. Bendrovės pajamos padidėjo beveik 53,0 tūkst. Eur, lyginant su 2020 ir 2021 m. Galimai tam turėjo įtakos pasibaigęs karantino laikotarpis ir kartu pasibaigę judėjimo ir veiklos apribojimai šalyje. Taip pat didelę įtaką pajamų augimui 2022 m. turėjo Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinti aukštesni Bendrovės teikiamų atlygintinų paslaugų tarifai.

Sąnaudos audituojamu laikotarpiu kito nežymiai. Bendrovės direktoriaus teigimu, pasitvirtinus įmonės sąnaudų mažinimo planą ir jį sėkmingai įgyvendinus, 2022 m. ženkliai sumažėjo suvartojamos elektros energijos kiekis.

---

³⁵ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-05-11 įsakymas Nr. A1-609 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ įstatų pakeitimo“.

4 pav. Bendrovės veiklos rezultatai (tūkst. Eur, be PVM) 2020–2022 metais

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registrų duomenis

Atlikus Bendrovės pajamų analizę, matome, kad statinių nuomos ir prekyvietės pajamos sudaro didžiausią gaunamų pajamų dalį (žr. 2 lentelę).

8 lentelė. Bendrovės pajamų sandara (tūkst. Eur, be PVM) 2020–2022 metais

Pajamos	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Statinių nuoma ir prekyvietės pajamos	118,82	125,13	178,54
Kitos pajamos	6,13	-	-
Finansinės-investicinės veiklos pajamos	0,70	0,69	0,15
Iš viso	125,65	125,82	178,69

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registrų duomenis

Statinių nuomos ir prekyvietės pajamos Bendrovėje 2020 m. sudarė 94,6 proc., 2021 m. – 99,5 proc., 2022 m. – 99,9 proc. visų pajamų.

Kitas pajamas 2020 m. sudarė subsidija, paskirta LR ekonomikos ir inovacijų ministro 2020-11-30 įsakymu Nr. 4-1064, vadovaujantis COVID-19 plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planu. Finansinės-investicinės veiklos pajamas sudarė gautos palūkanos už Bendrovės indėlį banke.

Statinių ir prekybinių vietų nuomos mokestis, pagal Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintus paslaugų tarifus, fiksuojamas su prekiautoju sudaromoje prekybinės vietos turgavietėje nuomos sutartyje. Sutartyje aptariama prekybos vieta (-os) pagal patvirtintas turgaviečių schemas, nuomos terminas, mokėtina kaina atsižvelgiant į sezoną, atsiskaitymo periodiškumas ir būdai. Nustatoma galimybė prekybinės vietos nuomos mokestį sumokėti kasdien grynais pinigais į Bendrovės kasą arba pavedimu ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio 25 dienos. Nesudarius prekybinės vietos nuomos sutarties, mokestis už užimtą prekybinę vietą turgavietėje mokamas grynais į Bendrovės kasą.

Atlikome Bendrovės 2020–2021 m. pajamų analizę pagal prekybinių vykdomos veiklos pobūdį. Trečioje lentelėje pateikta pajamų, gautų pagal sudarytas prekybinės vietos nuomos sutartis Palangos miesto turgavietėje, analizė.

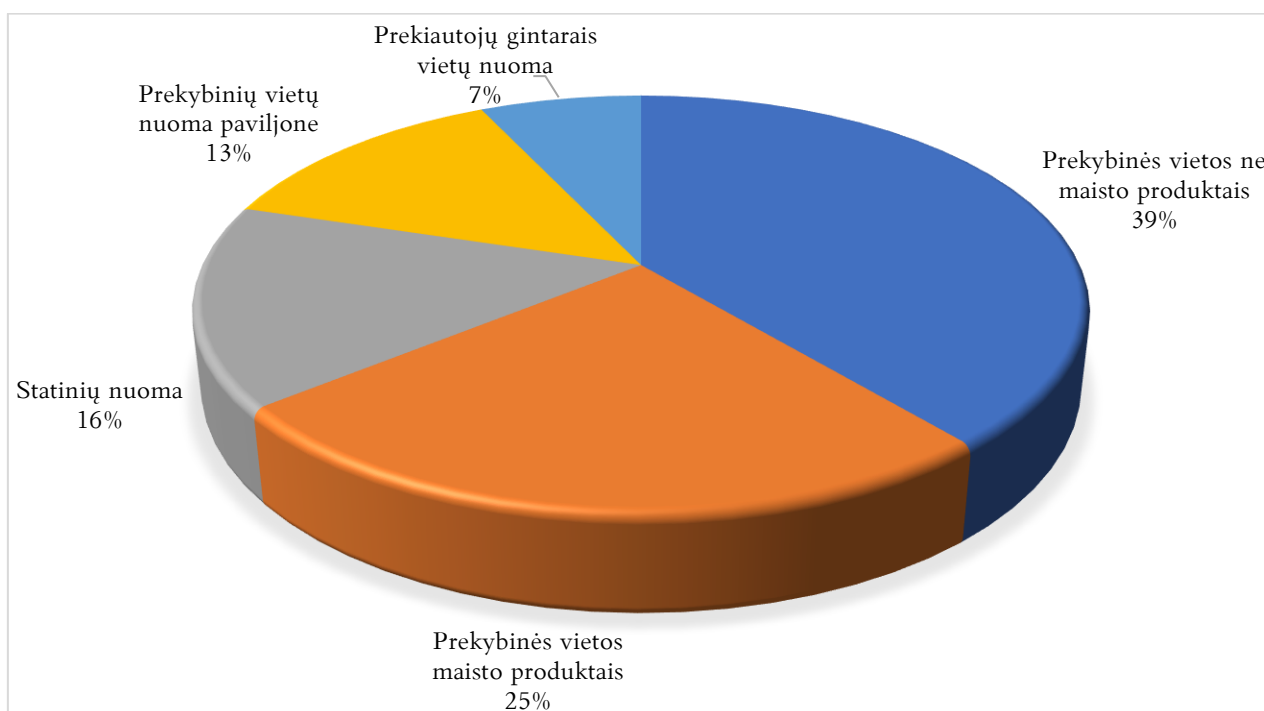
3 lentelė. Palangos miesto turgavietės pajamų sandara (tūkst. Eur, be PVM) 2020–2022 metais

Metai	Bendra pajamų suma	Pajamų detalizacija				
		Prekiautojai gintarais	Statinių nuoma	Nuoma paviljone	Prekybinės vietos maisto produktams	Prekybinės vietos ne maisto produktams
2020	113,32	9,04	18,88	12,09	31,34	41,97
2021	118,28	10,57	19,46	15,65	30,22	42,38
2022	171,44	8,7	24,7	25,47	40,16	72,41
Iš viso	403,04	28,31	63,04	53,21	101,72	156,76

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registrų duomenis

Palangos miesto turgavietėje daugiausia pajamų gaunama iš prekybinių vietų, kuriose prekiaujama ne maisto produktais, nuomos. Šios prekybinės vietos 2022 m. buvo užimtose 100 proc. Audituojamu laikotarpiu pajamos už prekybinių vietų, kuriose prekiaujama ne maisto produktais, nuomos vidutiniškai sudarė 39,0 proc. visų gautų pajamų (žr. 5 pav.).

5 pav. Palangos miesto turgavietės pajamų sandara (proc.) 2020–2022 metais

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės pateiktus duomenis

Palangos miesto turgavietės paviljone esančių prekybinių vietų nuoma sudaro 13,0 proc. gautų pajamų. Pagal sutartis paviljone veiklą vykdo 5 prekyautojai. Pajamos gautos iš prekybinių vietų, kuriose prekiaujama maisto produktais, nuomos sudaro 25,0 proc. visų pajamų. Mažiausiai pajamų surenkama iš prekybinių vietų, kuriose prekiaujama gintarais, nuomos. Šios pajamos sudaro tik 7,0 proc. visų Palangos turgavietėje surenkamų pajamų. Svarbu paminėti, kad prekyautojai gintarais veiklą vykdo nuo 5 val. iki 10 val. ryto, vėliau tose vietose gali prekiauti kiti prekeiviai. Statinių nuomos pajamos sudaro 16 proc. visų pajamų. Statinių nuomos pajamoms Bendrovėje priskiriamos pajamos, gautos iš prekybinių vietų, kuriose prekiaujama iš laikinų prekybos įrenginių (kioskų,

treilerių), nuomos. Palangos turgavietės schemoje šios vietos pažymėtos 1P, 2P, 3P, 4P, 5P, 6P, 7P ir 1LS.

Lyginant su 2021 m., pajamos, gautos iš Palangos miesto turgavietėje esančių prekybinių vietų nuomos, 2022 m. padidėjo beveik 45,0 proc.

Šventosios turgavietėje per 2020 m. ir 2021 m. surinkta vienodai pajamų, t. y. po 3,4 tūkst. Eur, o 2022 m. 5,4 tūkst. Eur. Šventosios turgavietėje sudaromos sutartys dėl prekybos vasaros sezono metu, kitu metu prekybos nevykdo nė vienas prekeivis. Vasaros sezono metu Šventosios turgavietėje prekybą vykdo 4 prekiautojai, sudarę sutartis: vienas – vaisiai, daržovės, vienas – prekyba žuvimi prekybos kioske, du – rūbai prekybos kioske ir lauke. Šie prekeiviai moka už tas dienas, kada vykdo prekybą.

Pajamos, gautos iš prekybinių vietų Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse nuomos, nesudarius prekybinės vietos nuomos sutarties, Bendrovėje 2020–2022 m. sudarė 7,11 tūkst. Eur, t. y. 1,7 proc. visų per šį laikotarpį gautų įmonės pajamų iš prekybinių vietų nuomos.

Atlikus Bendrovės patirtų sąnaudų (neatėmus komunalinių paslaugų sąnaudų, kurias kompensuoja prekeiviai) analizę, nustatėme, kad audituojamu laikotarpiu sąnaudos kito nežymiai ir vidutiniškai sudarė 146,9 tūkst. Eur per metus (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Bendrovės sąnaudos (tūkst. Eur be PVM) 2020–2022 metais

Patirtų sąnaudų pavadinimas*	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Parduotų prekių ir suteiktų paslaugų savikaina,	99,58	104,69	100,46
iš jų:			
darbo užmokestis	50,56	53,81	61,44
komunalinės paslaugos	16,2	19,2	14,79
kitos	32,82	31,68	24,23
Administracijos darbuotojų darbo užmokestis	34,33	35,35	35,78
Kitos veiklos	11,73	6,91	8,06
Palūkanų ir kitos panašios	0,03	-	-
Pelno mokesčio	-	-	3,86
Iš viso	145,67	146,95	148,16

*naudojami sąskaitų plano pavadinimai

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registro (Didžiosios knygos) duomenis

Palyginus su 2020 m., Bendrovės sąnaudos 2022 m. buvo nežymiai (1,7 proc.) didesnės. Didžiausią sąnaudų dalį sudarė parduotų prekių ir suteiktų paslaugų savikaina: 2020 m. siekė 68,3 proc., 2021 m. – 71,2 proc., 2022 m. – 67,8 proc. nuo visų patirtų sąnaudų. Įvertinus įmonės bendras darbo užmokesčio sąnaudas, matome, kad kiekvienais metais išlaidos darbo užmokesčiui sudarė daugiau kaip pusę visų patirtų sąnaudų: 2020 m. – 58,3 proc., 2021 m. – 60,7 proc., 2022 m. – 65,6 proc. Dalį Bendrovės patirtų komunalinių paslaugų sąnaudų kompensuoja turgaviečių prekiautojai. Detali informacija apie tai pateikta 5 lentelėje.

Prekeiviai, kurie naudoja elektros energiją, vandenį, kitas komunalines paslaugas, privalo mokėti už šias paslaugas pagal faktinį sunaudojimą, kuris fiksuojamas nuomininko įrengtais kontroliniais prietaisais, taip pat pagal prekybinį plotą apskaičiuotą mokesčių už komunalinių atliekų surinkimą ir

tvarkymą, kaip nustatyta Savivaldybės tarybos sprendime³⁶, kuriuo buvo patvirtinti Bendrovės teikiamų atlygintinų paslaugų tarifai.

Pažymime, kad minėtame sprendime nurodyta prievolė prekeiviams sumokėti ir valstybinės žemės nuomos mokestį už prekybines vietas, ši nuostata įrašyta ir su prekeiviais sudaromose prekybinių vietų nuomos sutartyse. Tačiau minėto mokesčio prekeiviai nemoka, nes Bendrovė neįtraukia šio mokesčio sumų į išrašomas sąskaitas. Bendrovės direktoriaus paaiškinimu, valstybinės žemės nuomos mokestis į sąskaitas neįrašomas, kadangi Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinti paslaugų tarifai apima šį mokestį. Atsižvelgiant į tai, būtina koreguoti Savivaldybės tarybos sprendimą ir prekybines vietas nuomos sutarties šabloną, išimant nuostatą apie valstybinės žemės nuomos mokesčio mokėjimą.

Atlikome 2020–2022 m. komunalinių paslaugų sąnaudų analizę, nustatėme Bendrovės patirtų ir prekeivių kompensuotų sąnaudų proporcijas skaitine ir procentine išraiška (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Bendrovės kompensuojamų sąnaudų analizė 2020–2022 metais

	2020 m.			2021 m.			2022 m.		
	Patirta sąnaudų	Kompensuota prekeiviams		Patirta sąnaudų	Kompensuota prekeiviams		Patirta sąnaudų	Kompensuota prekeiviams	
	tūkst. Eur*	tūkst. Eur	%	tūkst. Eur	tūkst. Eur	%	tūkst. Eur	tūkst. Eur	%
Elektros energija	14,12	9,3	65,9	17,0	10,22	60,3	12,71	9,6	75,5
Komunalinių atliekų surinkimas	1,0	0,74	74,0	1,0	0,74	74,0	1,0	0,73	73,0
Vandens sunaudojimas	0,9	0,25	27,8	1,2	0,29	24,0	1,08	0,24	22,2
Iš viso	16,2	10,29	63,5	19,2	11,25	58,6	14,79	10,57	71,5

*sumos pateiktos tūkst. Eur be PVM

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registro (Didžiosios knygos) duomenis

Didžiąją Bendrovės komunalinių paslaugų išlaidų dalį (vidutiniškai 64,5 proc.) kompensuoja turgaviečių prekeiviai.

2020 ir 2021 m. kompensuota 74,0 proc. komunalinių atliekų surinkimo sąnaudų, 2022 m. – 73,0 proc. Elektros energijos suvartojimo sąnaudų 2020–2022 m. kompensuota nuo 60,3 proc. iki 75,5 proc. Vandens sunaudojimo sąnaudų 2020 m. kompensuota 27,8 proc., 2021 m. – 24,0 proc., 2022 m. – 22,2 proc.

Bendrovės mokamo nekilnojamojo turto ir žemės nuomos mokesčio sąnaudos per audituojamą laikotarpį sudarė 14,56 tūkst. Eur (žr. 6 lentelę).

³⁶ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2022-06-30 sprendimas Nr. T2-60 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ teikiamų atlygintinų paslaugų tarifų nustatymo“.

6 lentelė. Bendrovės nekilnojamo turto ir žemės nuomos mokesčių (tūkst. Eur) sąnaudų analizė
2020–2022 metais

	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Nekilnojamo turto mokestis	1,9	2,2	2,2
Žemės nuomos mokestis	2,64	2,92	2,7
Iš viso:	4,54	5,12	4,9

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos registro (Didžiosios knygos) duomenis

Nekilnojamojo turto mokestis mokamas už Bendrovės valdomą nekilnojamą turtą, kuris naudojamas ūkinėje-komercinėje veikloje. Mokesčio tarifai kiekvienais metais nustatomi Savivaldybės tarybos sprendimais³⁷. Bendrovei taikomas 0,5 procento nekilnojamojo turto mokestinės vertės tarifas.

Valstybinės žemės nuomos mokestis mokamas už nuomos būdu valdomus valstybinės žemės sklypus Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse, pagal Savivaldybės tarybos sprendimais³⁸ kiekvienais metais tvirtinamus tarifus.

Bendrovė, tvarkant buhalterinę apskaitą, naudojami patvirtintu sąskaitų planu, tvarkų aprašais dėl sąnaudų, pajamų, atsargų, ilgalaikio turto, darbo užmokesčio mokėjimo ir kt. (apskaitos politikos sudedamosios dalys).

Sąskaitų plano sąnaudų dalies (6 klasė) administracinių sąnaudų grupėje, be kitų sąnaudų, numatyta apskaityti:

- remonto ir eksploatacijos sąnaudas (6301 sąskaita), tačiau pagal pateiktus 2020–2022 m. apskaitos registrus (Didžiąją knygą) negalėjome identifikuoti patirtų sąnaudų – sąskaita nėra naudojama apskaitoje. Pagal atsargų nurašymo aktus nustatėme, kad einamojo remonto sąnaudos 2020 m. sudarė 0,64 tūkst. Eur, 2021 m. – 0,79 tūkst. Eur, 2022 m. – 1,45 tūkst. Eur.
- įrenginių einamojo remonto sąnaudas (6091 sąskaita), 2020–2022 m. joje buvo apskaitomos išlaidos, susijusios su šaldymo vitrinų remontu. 2020 m. išlaidos sudarė 0,32 tūkst. Eur, 2021 m. – 0,89 tūkst. Eur, 2022 m. – 0,59 tūkst. Eur.
- kitokių įrenginių, t. y. šaldiklių, remonto išlaidos – 0,37 tūkst. Eur, 2022 m. atskleidžiamos jau kitoje sąskaitų plano sąskaitoje (6012 sąskaitoje), kurios nėra Bendrovės patvirtintame sąskaitų plane.
- ryšių sąnaudos (6066 sąskaita) 2021 m. sudarė 0,51 tūkst. Eur, 2022 m. – 0,64 tūkst. Eur. Be šios sąskaitos 2020 m. ir 2021 m. apskaitoje naudojama dar viena sąskaitų plano sąskaita (601 sąskaita, vadinama išlaidos ryšiams), kurios nėra Bendrovės patvirtintame sąskaitų plane.

Bendrovės „Kitos veiklos sąnaudos“ (6104 sąskaita) 2020 m. sudarė 7,19 tūkst. Eur (arba 4,93 proc. nuo visų sąnaudų), 2021 m. – 1,78 tūkst. Eur (1,21 proc.), 2022 m. – 2,87 tūkst. Eur (1,93 proc.). Kitų veiklos sąnaudų padidėjimą 2020 m. lėmė tai, kad Bendrovė turėjo vykdyti Plungės apylinkės teismo žodinio proceso tvarka išnagrinėtos civilinės bylos sprendimą ir apmokėti priteistas išlaidas

³⁷ Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimai: 2019-04-24, Nr. T2-97; 2020-06-11, Nr. T2-125; 2021-06-17, Nr. T2-125.

³⁸ Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimai: 2020-08-27, Nr. T2-160; 2021-08-26, Nr. T2-141; 2022-06-30, Nr. T2-159.

– skolą 1732,12 Eur (su PVM) ir 30,68 Eur palūkanų ieškovui bei 2616,77 Eur bylinėjimosi išlaidų. Dėl teismo proceso Bendrovė patyrė 2800,0 Eur išlaidų už advokatų paslaugas. Bylinėjimosi esmė – ginčas dėl Bendrovės skolos už gautas paslaugas priteisimo ir galimai sugadinto Bendrovės turto žalos atlyginimo, kuris buvo pralaimėtas.

Bendrovėje patvirtintoje apskaitos politikoje numatyta, kad „įmonė, tvarkydama apskaitą ir sudarydama finansinę atskaitomybę, vadovaujasi šiais bendraisiais apskaitos principais: <...> pastovumo principu. Įmonė pasirinktą apskaitos metodą turi taikyti kiekvienais finansiniais metais“. Buhalterinės apskaitos įstatymo³⁹ 4 str. numato, kad ūkio subjektai apskaitą tvarko taip, kad informacija būtų tinkama, objektyvi, palyginama, išsami ir naudinga vidaus ir išorės vartotojams. Ši nuostata įpareigoja ūkines operacijas apskaitoje atskleisti pagal jų turinį.

Tvarkant Bendrovės apskaitą, privaloma laikytis nustatytų principų, siekiant sistemai sudarinėti apskaitos registrus, kad informaciją juose būtų galima palyginti.

2.2. Ekonominių rodiklių analizės rezultatai rodo dinamišką Bendrovės veiklą

Ekonominių rodiklių analizė yra svarbi tuo, kad analizuojant ekonominius procesus, atskleidžiamos esminės prielaidos pelnui generuoti, valdymo efektyvumui didinti, veiklos rezultatams pasiekti. Veiklos sėkmė, rezultatai ir ilgalaikiškumas priklauso nuo nepertraukiamos sprendimų sekos. Galutiniame rezultate kiekvienas sprendimas teigiamai ar neigiamai įtakoja finansinius rezultatus bei visus kiekybinius ir kokybinius rodiklius.

2.2.1. Pelningumo rodiklių vertinimas

Bendrovės veikla 2022 m. buvo pelninga, rezultatas buvo 45,0 tūkst. Eur pelno (prieš apmokestinimą), skirtingai nei 2020 ir 2021 m., kai įmonė patyrė nuostolių. Pelningumo rodikliai per 2018–2022 m. išdėstyti 7 lentelėje.

7 lentelė. Bendrovės 2018–2022 metų pelningumo rodiklių analizė

Rodiklis	Metai				
	2018	2019	2020	2021	2022
Pajamos (tūkst. Eur)	121,08	126,87	118,81	125,14	178,54
Sąnaudos (tūkst. Eur)	37,41	43,38	46,07	42,26	43,83
Pelnas prieš apmokestinimą (tūkst. Eur)	6,5	5,21	-9,37	-9,87	45,0
Grynasis pelnas (nuostoliai) (tūkst. Eur)	5,53	4,43	-9,37	-9,87	41,11
Grynasis pelningumas (proc.)	4,6	3,5	-7,9	-7,9	23,0
Veiklos pelningumas (proc.)	5,0	3,7	-13,6	-8,4	25,1
Turto pelningumas ROA (proc.)	1,6	1,3	-2,8	-3,1	11,3
Nuosavo kapitalo pelningumas ROE (proc.)	1,7	1,4	-3,0	-3,3	12,1

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansines ataskaitas

▪ Grynojo pelningumo rodiklis apibūdina Bendrovės veiklos pelningumą, t. y. parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų piniginiam vienetui. Tai galutinio įmonės pelno dydžio įvertinimas, lyginant jį su pardavimo pajamomis. Daroma prielaida, kad įmonės veikla yra labai efektyvi, jei grynasis pelningumas viršija 25 proc., jei rodiklis didesnis kaip 10 proc. –

³⁹ LR seimas 2001-11-06 Nr. IX-574, Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas (galiojo iki 2022-04-30).

vertinama kaip gera įmonės veikla. Įmonės veikla laikoma nepatenkinama, jeigu rodiklis yra mažesnis nei 5 proc.

Vidutinis 5 finansinių metų grynojo pelningumo rodiklis Bendrovėje siekė tik 3,06 proc., kas rodo žemą įmonės efektyvumą. Ikipandeminiu laikotarpiu (2018–2019 m.) Bendrovės grynojo pelningumo rodiklis svyravo apie 4 proc. Laikotarpiu, kai šalyje buvo įvesti veiklos apribojimai dėl koronaviruso infekcijos plitimo grėsmės, Bendrovė patyrė nuostolius, todėl šis rodiklis tapo neigiamu. O 2022 m. grynojo rodiklio reikšmė pakilo iki 23 proc. ir leidžia daryti prielaidą, kad Bendrovės veikla stabilizavosi.

Grynojo pelningumo rodiklis apima visas įmonės veiklos pajamas ir sąnaudas bei parodo galutinį įmonės veiklos efektyvumą, tačiau norint priimti reikšmingus ir svarbius sprendimus būtina vertinti daugelį kitų vidinių ir išorinių parametrų.

Akcininko lūkestis buvo, kad Bendrovės bendrasis pelningumas (pardavimų savikainos ir pardavimų pajamų santykis) 2022 m. sieks 33 proc. Pagal Bendrovės sudarytos Pelno (nuostolių) ataskaitos duomenis, bendrasis pelningumas 2022 m. viršijo lūkestį ir siekė 50 proc.

- Veiklos pelningumo rodiklis parodo įmonės gebėjimą kontroliuoti veiklos sąnaudų formavimąsi, tuo pačiu geriausiai apibūdina valdymo efektyvumą. Didesnė rodiklio reikšmė parodo aukštesnį įmonės pelningumą. Bendrovės 5 finansinių metų veiklos pelningumo rodiklis nežymiai skyrėsi nuo grynojo pelningumo rodiklių, išskyrus 2020 m., kai veiklos pelningumo rodiklio neigiama reikšmė buvo beveik dvigubai didesnė, nei grynojo pelningumo rodiklio reikšmė. Tai rodo veiklos sąnaudų kontrolės stoką minėtu laikotarpiu.

- Turto pelningumo (ROA) rodiklis parodo kiek efektyviai valdomas įmonės turtas, t. y. kiek grynojo pelno tenka vienam turto eurui. Šiuo rodikliu vertinamas įmonės turto panaudojimas – didesnis rodiklis rodo didesnę turto grąžą. Vidutinis 2018–2022 m. Bendrovės turto pelningumo rodiklis buvo 2,36 proc., 2018–2019 m. turto pelningumo rodiklis svyravo tarp 1,3 ir 1,6 proc., o 2020–2021 m. buvo neigiamas dėl Bendrovės patirto veiklos nuostolio. 2022 m. turto pelningumo rodiklis ženkliai padidėjo ir buvo 11,3 proc. Jei rodiklis išsilaikytų tokia lygyje dar keletą metų, būtų galima vertinti, kad Bendrovės turtas yra valdomas efektyviai. Žemesnis nei 5 proc. turto pelningumas yra rizikingas įmonės veiklai.

- Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) rodiklis parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo eurui, t. y. parodo, kokia investuotų lėšų dalis grįžta grynojo pelno forma. Vertinant nuosavo kapitalo pelningumą, galima įvertinti akcininkų investuoto kapitalo atsiperkamumo lygį. Priklausomai nuo šalies ekonominės ir finansinės būklės, 10 proc. nuosavo kapitalo pelningumą jau galima vertinti kaip tinkamą, o 15 proc. – kaip gerą pelningumą.

Vidutinis 2018–2022 m. Bendrovės nuosavo kapitalo pelningumas buvo 1,78 proc., 2018–2019 m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis svyravo tarp 1,7 ir 1,3 proc. Pelningais, 2022 m., šis rodiklis ženkliai padidėjo ir siekė 12,1 proc., t. y. kiekvienas Bendrovės nuosavo kapitalo euras atnešė 12 centų grynojo pelno. Pasiekta rodiklio reikšmė viršijo Akcininko lūkestį, t. y. siektiną reikšmę – 4 proc.

Apibendrinant 5 finansinių metų Bendrovės pelningumo rodiklių analizę galima teigti, kad dinamiški pelningumo rodikliai rodo tai, kad nėra užtikrintas įmonės veiklos stabilumas, galimai neigiamai veikiant išoriniams veiksniams. Aukšti pelningumo rodikliai įtakoja įmonės veiklos efektyvumą, sugebėjimą taupiai ir ekonomiškai naudoti finansinius išteklius.

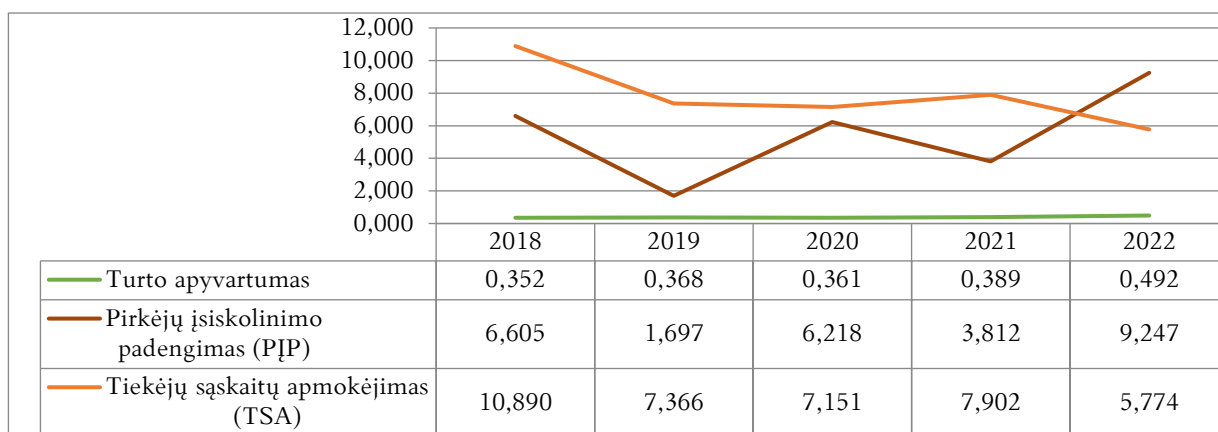
2.2.2. Apyvartumo rodiklių vertinimas

Bendrovės turto apyvartumo, skolų tiekėjams apyvartumo ir pirkėjų įsiskolinimo apyvartumo rodiklių analizės rezultatai pateikti 6 paveiksle.

▪ Turto apyvartumas įmonėje parodo kaip efektyviai pajamų sukūrimui naudojamas turtas. Rodiklis lygina įmonės pajamas ir turtą, ir kuo jis aukštesnis, tuo įmonė efektyviau išnaudoja savo turtą ūkiniam procesui garantuoti. Taikoma nuostata, kad įmonėje rodiklis labai geras jei viršija 5, o nepatenkinamas – jei mažesnis už 3. Atsižvelgiant į įmonės tipą, gali būti toleruojamas ir žemesnis rodiklis.

Kaip matyti iš 6 pav. duomenų, Bendrovės turto apyvartumas (kartais) grafiškai vaizduojamas ištisine linija ir per pastaruosius penkis metus šis rodiklis nesiekė nė pusės karto, tai reiškia, kad įmonė generuodama pardavimo pajamas, neefektyviai naudojo savo turimą turtą. Kadangi Bendrovės pardavimai praktiškai atspindi visų jos pajamų vertę, daroma išvada, kad Bendrovės pardavimo pajamos yra per mažos pagal turimo turto dydį.

6 pav. Bendrovės 2018–2022 metų apyvartumo rodikliai

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansines ataskaitas

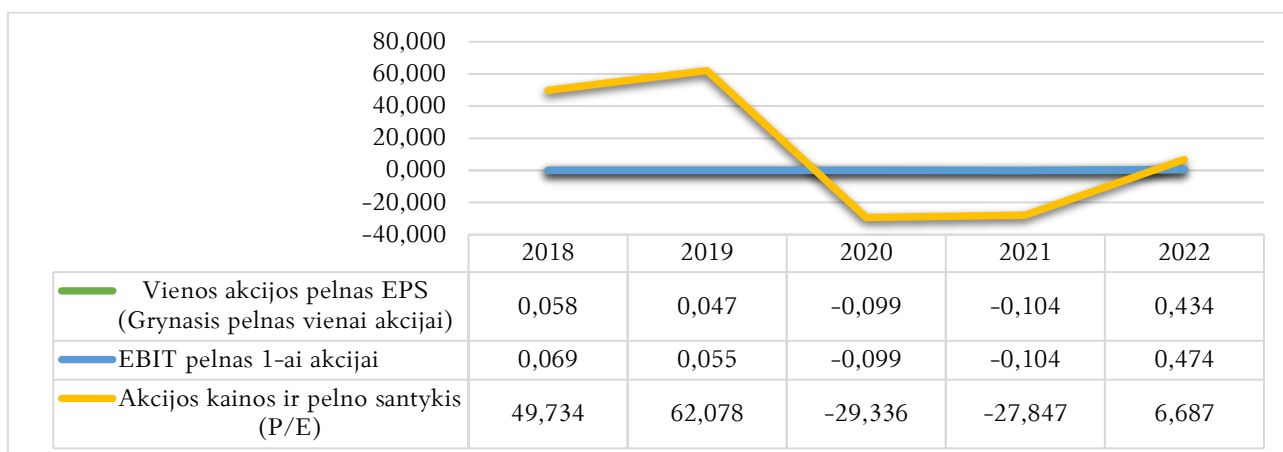
▪ Tiekėjų sąskaitų apmokėjimo rodiklis rodo per kiek dienų atsiskaitoma su tiekėjais. Kuo rodiklio reikšmė aukštesnė, tuo įmonė mažiau patraukli savo tiekėjams (nevertinant kitų faktorių). Pagal 6 pav. matome, kad Bendrovėje 2018–2022 m. laikotarpiu atsiskaitymas su tiekėjais vidutiniškai truko 8 dienas, 2018 m. – 11 dienų, 2022 m. – 6 dienas. Vertinama, kad Bendrovė taupydama apyvartinį kapitalą atsiskaito ne skubiai, tačiau ir neuždelsdama tiek, kad atsirastų pavojus tapti mažiau patrauklia įmone savo tiekėjams.

▪ Pirkėjų įsiskolinimo padengimo rodiklis rodo, per kiek dienų pirkėjai padengia įsiskolinimus. Iš 6 pav. duomenų matome, kad su Bendrove paslaugų pirkėjai 2018–2022 m. laikotarpiu vidutiniškai atsiskaitė per 6 dienas. Padėtis vertinama gerai, nes Bendrovei netenka ilgai laukti pirkėjų įsiskolinimų. Šis rodiklis dar pagerėtų, jei turgaviečių prekiautojai vykdytų apmokėjimus už paslaugas pagal numatytus terminus.

2.2.3. Vertės rodiklių vertinimas

▪ Pelnas, tenkantis vienai akcijai, yra aiškus įmonės pelningumo rodiklis (koeficientas) akcininko atžvilgiu. Vertinant rodiklį galioja taisyklė – kuo reikšmė didesnė tuo geriau. Matome 7 pav., kad tik 2022 m., kai Bendrovės finansinės veiklos rezultatai buvo itin geri, šis rodiklis buvo didesnis nei 2018 m. ir siekė 0,434 centus. Bendrovės vertės rodiklių analizės rezultatai pateikti 7 paveiksle.

7 pav. Bendrovės vertės rodikliai 2018–2022 metais

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės finansines ataskaitas

▪ EBIT (pelnas prieš palūkanų sąnaudas ir pelno mokestį) pelno vienai akcijai rodiklis rodo vienai akcijai tenkančio EBIT pelno kiekį. Svarbus akcininkams rodiklis, kuris leidžia vertinti įmonės potencialą. Veiklos pelningumo koeficientas parodo įmonės gebėjimą gauti pelną, neatsižvelgiant į finansavimo būdus. 7 pav. iliustruoja, kad Bendrovės pelnas prieš apmokestinimą per 5 finansinių metų laikotarpį tendencingai koreliuoja su rodikliu, išreiškiančiu vienos akcijos pelno reikšmę.

▪ Akcijos kainos ir pelno santykio rodiklis (P/E) rodo, kiek įmonės akcijos kainuoja lyginant su jos grynuoju pelnu. Rodiklis leidžia nustatyti, kiek perkant šią akciją reiktų sumokėti už vieną įmonės uždirbto grynojo pelno eurą. Kuo rodiklis žemesnis, tuo investicijos į tokias akcijas yra patrauklesnės. Dažniausiai P/E rodiklis svyruoja tarp 10–20, atsižvelgiant į pelno augimą, rizikų vertinimą. Pelningais, t. y. 2022 m., šis rodiklis sudaro 6,687.

Dinamiškos 2018–2022 m. Bendrovės ekonominių rodiklių reikšmės rodo, kad Bendrovės veikla nėra pakankamai lanksti ir galinti išlaikyti veiklos stabilumą ir vientisumą. Prognozuojant, kad ir ateityje Bendrovės ekonominiai rodikliai bus 2022 m. lygio, galima daryti prielaidas, kad bus generuojamas pelnas, efektyviai naudojami išteklių, valdomas turtas.

3. VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA NEPADEDA UŽTIKRINTI BENDROVĖS VEIKLOS TEISĖTUMO, EKONOMIŠKUMO, EFEKTYVUMO IR REZULTATYVUMO

3.1. Už paslaugas taikyti nepagrįsti tarifai

Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse teikiamų atlygintinių paslaugų (prekybinių vietų nuomos) ir automobilių statymo turgaviečių aikštelėse tarifus nustato Savivaldybės taryba. Audituojamu laikotarpiu keitėsi Bendrovės teikiamų atlygintinių paslaugų tarifai. Savivaldybės taryba 2022 m. birželio 30 d. priėmė sprendimą⁴⁰ dėl naujų Bendrovės teikiamų atlygintinių paslaugų tarifų Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse patvirtinimo ir pripažino netekusiais galios iki tol galiojusius tarifus⁴¹.

⁴⁰ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2022-06-30 sprendimas Nr. T2-160 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ teikiamų atlygintinių paslaugų tarifų nustatymo“.

⁴¹ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2015-07-02 sprendimas Nr. T2-193 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ teikiamų atlygintinių paslaugų tarifų nustatymo“.

Nuo 2022 m. birželio 30 d. pakeisti Bendrovės teikiamų paslaugų tarifai, didinant juos 50 proc., o paklausesnių prekybinių vietų – iki 100 proc. Atsižvelgiant į nuolat augančias paslaugų tiekėjų kainas, dėl to augančias eksploatuojamų įrenginių ir pastatų sąnaudas, augančias administracines sąnaudas, tarifų didinimas Bendrovėje buvo pradėtas planuoti prieš keletą metų, o 2021 m. raštu⁴² buvo kreiptasi į Savivaldybę dėl tarifų didinimo. Bendrovės direktorius 2022 m. pakartotinai raštu⁴³ kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių bei Savivaldybės tarybos narius dėl tarifų didinimo, pristatė atliktą situacijos analizę, išdėstė argumentus dėl tarifų didinimo būtinumo. Pagrindinis tarifų didinimo siekis – pelninga Bendrovės veikla.

Pažymime, kad nustatant Bendrovės atlygintinų paslaugų tarifus, Savivaldybės tarybos sprendimuose nenurodoma, ar tarifas nustatomas su pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) ar be jo. Atkreipiame dėmesį, kad Savivaldybės tarybos sprendimai, kuriuose nustatomi atlygintinų paslaugų tarifai, turi būti aiškūs ir informatyvūs visuomenei, o ypač Palangos miesto ir Šventosios turgavietėse norintiems prekiauti asmenims.

Bendrovės direktorius, suderinęs⁴⁴ su Savivaldybės administracijos direktoriumi, patvirtino⁴⁵ turgaviečių prekybos vietų schemas. Palangos miesto turgavietėje patvirtinta 181 prekybos vieta ir 12 automobilių stovėjimo vietų, Šventosios turgavietėje – 17 prekybos vietų, 5 automobilių stovėjimo vietos ir 5 sandėliavimo patalpos.

3.1.1. Taikomi paslaugų tarifai neatitinka Savivaldybės tarybos nustatytų dydžių

Atlikus 2020–2022 m. laikotarpio Bendrovės prekybinių vietų nuomos sutarčių analizę, nustatėme, kad ne visais atvejais buvo taikomi Savivaldybės tarybos sprendimu⁴⁶ patvirtinti paslaugų tarifai. Pasitaikė atvejų, kai sutartyse buvo įrašyti įkainiai už paslaugas, neatitinkantys Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų paslaugų tarifų. Pavyzdžiai išvardinti žemiau.

- 2020-05-29 sutartis Nr. 10-SG-455, Topolių g. 3A, Šventoji:
3 p. numatyta, kad „už prekybinio kiosko nuomą nuomininkas moka po 10,00 eurų (su PVM) už vieną darbo dieną“.
- 2020-05-29 sutartis Nr. 10-SG-456, Topolių g. 3A, Šventoji, prekybinės vietos schemoje Nr. 7 ir 8:
3 p. „<...> Vasaros mėnesiais nuomininkas moka po 2,60 eurų (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą, o už likusius mėnesius moka 1,30 euro (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą <...>“.
- 2020-06-01 sutartis Nr. 10-SG-457, Topolių g. 3A, Šventoji, prekybinė vieta pagal schemą Nr. 13:
3 p. „<...> Vasaros mėnesiais nuomininkas moka po 2,60 eurų (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą, o už likusius mėnesius moka 1,30 euro (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą <...>“.

⁴² UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2021-03-31 raštai: Nr. V1-(2.3)-3, 2021-10-20 Nr. SD-(2.1)-4, 2021-12-01 Nr. SD-(2.1)-5.

⁴³ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2022-03-14 raštas Nr. D2-(2.1)-3.

⁴⁴ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022-06-22 įsakymas Nr. A1-986 „Dėl Palangos miesto turgavietės prekybos vietų ir Šventosios turgavietės prekybos vietų schemų derinimo“.

⁴⁵ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2022-06-22 įsakymas Nr. V1-(1.1)-8 „Dėl Palangos miesto turgavietės prekybos vietų ir Šventosios turgavietės prekybos vietų schemų tvirtinimo“.

⁴⁶ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2015-07-02 sprendimas Nr. T2-193 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ teikiamų atlygintinų paslaugų tarifų nustatymo“ (2020-04-30 sprendimo Nr. T2-84 redakcija).

▪ 2020-06-03 sutartis Nr. 10-SG-464, Senojo turgaus g. 12, Palanga, prekybinė vieta pagal schemą Nr. 9P:

3 p. „<...> Vasaros mėnesiais nuomininkas moka po 4,50 eurų (su PVM) už vieną prekybinę vietą su savo šaldymo vitrina, už vieną darbo dieną, o už likusius mėnesius moka 3,50 euro (su PVM) už vieną prekybinę vietą su savo šaldymo vitrina, už vieną darbo dieną <...>“.

▪ 2021-10-25 sutarties Nr. 10-SG-517 priedas Nr. 10-SG-522, prekybos nuomos terminas 2022-03-01/2023-02-28:

1 p. „<...> Vasaros mėnesiais nuomininkas moka po 14,50 eurų (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą, o už likusius mėnesius moka 7,25 euro (su PVM) už vieną darbo dieną, už vieną prekybinę vietą <...>“.

Nors Savivaldybės tarybos sprendimu nustatant Bendrovės teikiamų atlygintinų paslaugų tarifus nebuvo patvirtintos nuostatos (iki 2022-06-30), kad prekeiviai moka už komunalines paslaugas, Bendrovės sudaromose sutartyse buvo įtraukiamas toks punktas.

▪ 2020-05-29 sutartis Nr. 10-SG-455, Topolių g. 3A, Šventoji:

4.3. p. numatytas įpareigojimas „<...> nuomotojui mokėti už suvartotą elektros energiją, geriamąjį vandenį, kanalizaciją, žemės nuomos mokestį, šiukšlių išvežimo mokestį, pagal Palangos m. savivaldybės tarybos patvirtintus tokių paslaugų tarifus <...>“.

3.1.2. Nepagrįstai taikytas tarifas už vietą automobilių stovėjimo aikštelėje

Bendrovė 2020–2021 m. išrašė ir prekiautojams turgavietėje pateikė PVM sąskaitas faktūras už vietą automobilio stovėjimo aikštelėje (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Už vietą automobilio stovėjimo aikštelėje prekiautojams išrašytų PVM sąskaitų faktūrų analizė

Prekiautojas A		
Data	Numeris	Suma (už 1 d.)
2020-06-30	KLE Nr. 2343	20,00 Eur
2020-07-24	KLE Nr. 2368	31,00 Eur
2020-08-26	KLE Nr. 2402	31,00 Eur
2020-09-30	KLE Nr. 2435	10,00 Eur
2020-10-30	KLE Nr. 2457	10,00 Eur
VISO:		102,00

Prekiautojas B		
Data	Numeris	Suma
2021-11-24	KLE Nr. 2724	30,00 Eur (už 6 d.)
2021-12-29	KLE Nr. 2752	5,00 Eur (už 1 d.)
2022-05-18	KLE Nr. 2851	95,00 Eur (už 19 d.)
VISO:		130,00

Prekiautojas C		
Data	Numeris	Suma
2021-11-10	KLE Nr. 2718	10,00 Eur (už 1 d.)
2021-12-21	KLE Nr. 2746	10,00 Eur (už 1 d.)
2022-01-27	KLE Nr. 2781	10,00 Eur (už 1 d.)
2022-03-12	KLE Nr. 2801	10,00 Eur *
2022-04-04	KLE Nr. 2813	10,00 Eur (už 1 d.)
2022-04-30	KLE Nr. 2843	10,00 Eur (už 1 d.)
2022-05-31	KLE Nr. 2865	10,00 Eur (už 1 d.)
VISO:		70,00

* dienų skaičius nenurodytas

Pavyzdžiui, prekyautojui A skirtingais 2020 m. mėnesiais pateiktose sąskaitose nurodytos skirtingos sumos už vietą automobiliui. 2021 m. prekyautojui B ir C išrašytos ne vienodo tarifo sąskaitos.

Per audituojamą laikotarpį (iki naujų tarifų patvirtinimo) Bendrovė prekeiviams išrašė sąskaitas už vietą automobilio stovėjimo aikštelėje ir gavo 302,0 Eur pajamų.

Negalėjome įvertinti prekeiviams pateikiamose sąskaitose įrašytų įkainių už automobilio stovėjimą pagrįstumo, nes Savivaldybės tarybos patvirtintame⁴⁷ Bendrovės atlygintinai teikiamų paslaugų sąrašė nebuvo nustatytas tarifas už vietą automobilio stovėjimo aikštelėje. Savivaldybės tarybai 2022 m. birželio 30 d. naujai patvirtinus⁴⁸ Bendrovės atlygintinai teikiamų paslaugų tarifus, nustatytas tarifas už automobilio statymą turgavietės aikštelėje. Po Savivaldybės tarybos sprendimo dėl tarifų nustatymo priėmimo, t. y. per 2022 m. antrą pusmetį Bendrovė už automobilio stovėjimą turgavietės aikštelėje išrašė sąskaitų už 99,0 Eur.

3.1.3. Neužtikrinama sutarčių pasirašymo kontrolė

Išanalizavus Bendrovėje su prekeiviais sudarytas prekybinės vietos nuomos turgavietėje sutartis (26 vnt.), nustatėme, kad dauguma jų sudarytos 2022 m. liepos 6 d., t. y. po priimto Savivaldybės tarybos sprendimo dėl naujų teikiamų atlygintinų paslaugų tarifų nustatymo įsigaliojimo. Sutartyse nustatomi nuomos tarifai prekeiviams atitinka Savivaldybės tarybos sprendimu nustatytus tarifus. Nustatėme, kad 8 prekybinės vietos nuomos sutartys ir 2 sutarties priedai nėra pasirašyti nuomotojų (turgaus prekeivių).

Bendrovės direktoriaus paaiškinimu, prekeiviai neturėjo galimybės pasirašytų sutarčių atsiųsti, nes prekybos laikinai nevykdė ar ją vykdė tik vasaros sezono metu. Taip pat yra prekeivių, kurie praėjusią vasarą prekybos nevykdė, o už prekybinę vietą moka pavedimu ir sutartį pasirašys atvykę prekiauti kitą sezoną. Dalis prekeivių atsisakė pasirašyti sutartis, motyvuodami nepagrįstu kainų kėlimu ir žada pasirašyti sutartis ateityje, nors už prekybines vietas moka toliau, vadovaujantis naujai nustatytais tarifais. Planuojama, kad sutartys bus pasirašytos per 2023 m. vasaros sezoną.

Atkreipiame dėmesį, kad siekiant užtikrinti kokybišką ir aiškią dvišalių sandorių eigą, būtina sandorius tinkamai įforminti sutartimi. Svarbu, kad sutartys būtų aiškios ir teisiškai teisingos. Rašytinės formos sandoriai sudaromi surašant vieną dokumentą, pasirašomą visų sandorio šalių⁴⁹.

Pažymime, kad Bendrovės direktorius neužtikrino, kad visos sutartys, sudaromos dėl prekybinės vietos turgavietėje nuomos, būtų pasirašytos laiku. Atsižvelgiant į tai, kad sutartiniai įsipareigojimai galioja tik sutartis patvirtinus šalių parašais, teisių į prekybinių vietų suteikimas nepasirašius sutarčių, sudarė prielaidas rizikai dėl šalių sutartinių įsipareigojimų nevykdymo.

Bendrovės direktoriaus teigimu, audito atlikimo laikotarpiu visos prekybinės vietos nuomos turgavietėje sutartys buvo pasirašytos, žala Bendrovei nebuvo padaryta.

3.2. Viešųjų pirkimų vykdymo organizavimas turi trūkumų

Bendrovės vadovas atsako už bendrovės veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą⁵⁰. Svarbi veiklos organizavimo dalis yra viešųjų pirkimų vykdymas, siekiant racionaliai panaudoti Bendrovės

⁴⁷ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2015-07-02 sprendimas Nr. T2-193 „Dėl UAB „Palangos Klevas teikiamų atlygintinų paslaugų tarifų nustatymo“.

⁴⁸ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2022-06-30 sprendimas Nr. T2-160 „Dėl UAB „Palangos Klevas teikiamų atlygintinų paslaugų tarifų nustatymo“.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.73 str. 2 d.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, 2000-07-13 Nr. VIII-1835, 37 str. 12 d. 1 p.

lėšas, skirtas reikiamų prekių, paslaugų ar darbų įsigijimui. Tinkamas viešųjų pirkimų vykdymas sąlygoja skaidrumą, konkurenciją, patikimų sutarčių su tiekėjais sudarymą.

3.2.1. Vykiant viešuosius pirkimus nesilaikoma teisės aktų nuostatų

Įvertinę Bendrovės vykdomus pirkimus, nustatėme, kad viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas Bendrovėje turi trūkumų. Nustatėme teisės aktų, reglamentuojančių viešųjų pirkimų vykdymą, nesilaikymo atvejus:

- Bendrovėje nėra patvirtintos viešųjų pirkimų vykdymo organizavimą reglamentuojančios tvarkos, kur būtų aptarta viešųjų pirkimų planavimo, vykdymo eiga, atsakingų asmenų pareigos ir atsakomybės. (*Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo (MVPTA)*⁵¹ 15 p.).
- Asmenys, dalyvaujantys Bendrovės viešųjų pirkimų procedūrose, nėra pasirašę konfidencialumo pasižadėjimų ir nešališkumo deklaracijų. (*MVPTA* 16 p.).
- Asmenys, dalyvaujantys Bendrovės viešųjų pirkimų procedūrose nėra deklaravę šio fakto Viešųjų ir privačių interesų deklaracijoje. (*Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo*⁵² 4 str. 3 d. 8 p.).
- Bendrovės viešieji pirkimai nėra planuojami – nesudaromi ir netvirtinami pirkimų planai. Nepaskirti pirkimo iniciatoriai (*Viešųjų pirkimų įstatymo*⁵³ 40 str.) ir organizatoriai (*MVPTA* 4.3 p.).
- Bendrovė neteikia nustatytų ataskaitų apie viešuosius pirkimus. Perkančioji organizacija CVP IS⁵⁴ priemonėmis Viešųjų pirkimų tarnybai jos nustatyta tvarka⁵⁵ turi pateikti per kalendorinius metus sudarytų pirkimo sutarčių, atlikus mažos vertės pirkimą, ataskaitą. Ataskaita pateikiama per 30 dienų, pasibaigus ataskaitiniams kalendoriniams metams. (*MVPTA* 20 p.).
- Bendrovė, vykdydama viešuosius pirkimus, CVP IS sistemoje neskelbia sutarčių ir laimėjusių tiekėjų pasiūlymų, nors prievolė viešinti šiuos dokumentus atsirado nuo 2015 m. sausio 1 d. (*Viešųjų pirkimų įstatymo* 86 str. 9 d.).
- Bendrovės sudaromose pirkimo sutartyse nustatomas ilgesnis kaip 3 metų laikotarpis, prieštaraujant teisės aktų nuostatoms. (*Viešųjų pirkimų įstatymo* 86 str. 5 d.).

Bendrovės ūkinei veiklai vykdyti reikalingos prekės ir paslaugos (kurių įsigijimui nesudaromos rašytinės sutartys) buvo įsigijamos nevykdant viešųjų pirkimų procedūrų ir nepildant pirkimų dokumentų.

Bendrovėje neužtikrinamas nuoseklus informacijos apie viešuosius pirkimus atskleidimas pildomame viešųjų pirkimų žurnale. Žurnale pateikta informacija tik apie dalį Bendrovės vykdomų pirkimų.

---

⁵¹ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymas Nr. 1S-97 (iki 2023-01-01).

⁵² Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, 1997-07-02 Nr. VIII-371.

⁵³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (iki 2023-01-01).

⁵⁴ Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema.

⁵⁵ Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-06 įsakymu Nr. 1S-80 „Dėl Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašo, viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų formų patvirtinimo“.

Pokytis audito metu:

asmenys, dalyvaujantys Bendrovės viešųjų pirkimų procedūrose, 2023-01-02 pasirašė konfidencialumo pasižadėjimus ir nešališkumo deklaracijas; nuo 2023 m. sudaromi, tvirtinami ir skelbiami CVP IS Bendrovės viešųjų pirkimų planai.

3.2.2. Netinkamai nustatomas pirkimo sutarčių terminas

Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta, kad sudaromoje pirkimo sutartyje turi būti nustatomas ne ilgesnis kaip 3 metų nuo sutarties įsigaliojimo prekių tiekimo, paslaugų teikimo, darbų atlikimo laikotarpis, išskyrus pagrįstus atvejus, kai atsižvelgiant į perkamo objekto ypatybes ir siekiant racionalaus lėšų panaudojimo būtina pailginti šį laikotarpį. Įstatyme išvardinti atvejai, kada sutarties galiojimo laikotarpis gali būti ilgesnis nei 3 metai.

Atlikus Bendrovėje galiojančių sutarčių analizę, nustatėme, kad aštuonių sutarčių galutinis terminas nėra nustatytas, iš jų penkios sutartys galioja ilgiau nei 3 metus (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Sutarčių galiojimo analizė

Eil. Nr.	Tiekėjo pavadinimas	Sutarties data ir numeris	Pirkimo objektas	Galiojimo terminas
1.	UAB „Dezinfra“	2008-04-04 Nr. KL-P-2008/66	Dezinfekcijos paslaugos	Neterminuota
2.	UAB „Apsaga“	2014-02-17 Nr. CPO30229	Degalai automobiliui	2 metai, tačiau 2016-01-14 sutarties galiojimas pratęstas dar 2 metams ir tęsiamas iki šiol
3.	UAB „Aspa“	2016-06-09 Nr. S151079	Kasos aparato programinės įrangos priežiūra	Neterminuota
4.	UAB „Lindstrom“	2017-05-05 Nr. 78340	Kilimėlių pristatymas ir keitimas	1 metai, tačiau automatiškai pratęsiama, jei šalys nepareiškia noro ją nutraukti
5.	UAB „Vidonis“	2020-05-04 Nr. 2020-05-04	Neapibrėžtas. Sutartis nustato tik pirkėjo ir pardavėjo santykius, prekių/paslaugų pirkimo-pardavimo sąlygas	1 metai, tačiau automatiškai pratęsiama, jei šalys nepareiškia noro ją nutraukti
6.	UAB „Gausoja“	2020-06-08 Nr. 20-18	Statybinių ir apdailos prekių, įrankių nuomos tiekimo sąlygos	1 metai, tačiau automatiškai pratęsiama, jei šalys nepareiškia noro ją nutraukti
7.	UAB „Ekskomisarų biuras“	2021-04-28 Nr. 3294237	Objektų saugojimas (stebėjimas ir reagavimas)	Neterminuota
8.	UAB „SDG“	2021-12-03 Nr. KL21/82	Sutarties prieduose numatytos paslaugos	Neterminuota

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės pateiktus duomenis

Bendrovėje ilgiau kaip 3 metus galiojančios sutartys pagal perkamo objekto ypatybes negali būti priskiriamos įstatyme nustatytų išimčių atvejams. Minėtos sutartys turi būti nutrauktos ir atlikus viešųjų pirkimų procedūras, sudaromos sutartys, kurių galiojimo laikotarpis yra ne ilgesnis nei 3 metai. Išimtis pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 86 str. 5 d. 11 p. nuostatas gali būti taikoma, kai ilgesnis kaip 3 metų prekių tiekimo ir (ar) paslaugų teikimo laikotarpis ekonominiu ar socialiniu požiūriu yra naudingesnis. Naudingumą Bendrovė turi pagrįsti.

Atkreipiame dėmesį, kad kai kurios Bendrovėje sudarytos sutartys su tiekėjais (UAB „Gausoja“, UAB „Vidonis“, UAB „SDG“) neatitinka MVPTA⁵⁶ nuostatų, nes nenurodytas preliminarus, o jei įmanoma, – tikslus prekių kiekis; nenustatytos kainodaros taisyklės, pagal Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus patvirtintą metodiką⁵⁷. Šias sutartis galima priskirti bendradarbiavimo sutarčių tipui, o ne sutarčių, sudarytų įvykus viešojo pirkimo procedūroms, tipui. Laikytina, kad prekės ir paslaugos, įsigytos vadovaujantis šiomis sutartimis, pirktos nesilaikant privalomų viešojo pirkimo procedūrų.

Apibendrinant galime teigti, kad Bendrovėje neužtikrinamas tinkamas viešųjų pirkimų organizavimas, apimantis tvarkų nustatymą, pirkimų planavimą, vykdymą, dokumentavimą, viešinimą, ataskaitų teikimą, sutarčių sudarymą ir jų vykdymo kontrolę.

3.3. Netarnybinio automobilio naudojimas veikloje nepagrįstas

Bendrovė veikloje naudoja vieną transporto priemonę – lengvąjį automobilį, nuosavybės teise priklausantį Bendrovės direktoriui. Bendrovės direktorius, kaip fizinis asmuo, sudarė panaudos sutartį (11)-ST-3⁵⁸ su Bendrove ir perdavė neatlygintinai naudoti lengvąjį automobilį Bendrovei. Panaudos būdu valdomą transporto priemonę Bendrovės veikloje naudoja tik direktorius, nors toks sprendimas Bendrovėje nėra priimtas. Nėra nustatytas panaudos būdu valdomos transporto priemonės naudotojų sąrašas.

Civiliniame kodekse⁵⁹ nustatyta panaudos sutarties samprata – viena šalis (panaudos davėjas) perduoda kitai šaliai (panaudos gavėjui) daiktą laikinai ir neatlygintinai valdyti ir juo naudotis. Atsižvelgiant į faktinį transporto priemonės naudojimą Bendrovėje, sudaryta panaudos sutartis neatitinka Civiliniame kodekse nustatytos sutarties sampratos, nes transporto priemonę ir perduoda, ir naudoja tas pats asmuo, o ne atskiros šalys.

Sudarant automobilio panaudos sutartį, Bendrovę atstovavo buhalterė, neturėdama atstovavimo teisės. Civilinio kodekso 1.70 str. nustatyta, kad juridinių asmenų vardu sandorius sudaro jų steigimo dokumentuose numatyti organai arba atstovai. Bendrovės įstatuose nustatyti organai – visuotinis akcininkų susirinkimas ir vadovas.

Yra galimybė susitarimą dėl asmeninio automobilio naudojimo Bendrovėje įforminti šalių sutarimu, vadovaujantis Darbo kodekso nuostatomis⁶⁰. Darbo sutarties šalys gali susitarti, kad darbuotojas darbo metu naudos savo turtą, tokiu atveju susitariama dėl darbuotojui mokamos kompensacijos už jo turto naudojimą. Bendrovės direktoriaus patvirtintame apraše⁶¹, reglamentuojančiame asmeninio turto naudojimą įmonės reikmėms, nurodyta, kad jei Bendrovės vadovas nori naudoti netarnybinį automobilį Bendrovės veikloje, turi Savivaldybės administracijos direktoriui pateikti prašymą leisti naudoti netarnybinį automobilį ir kompensuoti degalų įsigijimo ir amortizacijos išlaidas. Savivaldybės administracijos direktoriui nebuvo pateiktas prašymas dėl netarnybinio automobilio naudojimo ir išlaidų kompensavimo.

Aptartoje automobilio panaudos sutartyje numatyta, kad panaudos gavėjas (Bendrovė) įsipareigoja atlikti transporto priemonės smulkų ir einamąjį remontą bei apmokėti kuro ir tepalų keitimo išlaidas,

⁵⁶ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas (iki 2023-01-01), 21.4.6 p.

⁵⁷ Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-28 d. įsakymu Nr. 1S-95 (su vėlesniais pakeitimais).

⁵⁸ Automobilio panaudos sutartis Nr. (11)-ST-3, 2018-08-01.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, 6.629 str.

⁶⁰ LT darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 31 str.

⁶¹ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymu Nr. (1)-V1-7 patvirtintas, Darbuotojų asmeninio turto naudojimo įmonės reikmėms kompensavimo apskaitos tvarkos aprašas, 6 p.

tačiau nenustatyta transporto priemonės naudojimo Bendrovės veikloje ir asmeniniams tikslams proporcija.

Pažymime, kai gyventojas savo asmeninį automobilį perduoda pagal panaudos sutartį Bendrovei naudoti veikloje ir tas gyventojas taip pat turi galimybę šį automobilį naudoti asmeniniais tikslais (po darbo, laisvadieniais ir pan.), turi būti nustatyta transporto priemonės naudojimo darbo ir asmeniniais tikslais proporcija. Tai yra svarbu dėl pajamų natūra pripažinimo, sąnaudų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) apskaitos. Laikoma, kad gyventojų pajamos natūra yra Bendrovės apmokėtų automobilio eksploatavimo, remonto išlaidų dalis, proporcingai tenkanti naudojant automobilį ne darbo reikalais, vadovaujantis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (GPMĮ)⁶² nuostatomis. Automobilio eksploatavimo, remonto išlaidų dalis, proporcingai tenkanti naudojant automobilį darbo Bendrovėje tikslais, gali būti priskiriama remonto sąnaudoms ir atskaitomos iš pajamų⁶³. Taip pat proporcingai gali būti traukiamas į atskaitą pirkimo PVM, turint įrodymus, pagrindžiančius faktinio automobilio naudojimo Bendrovės veikloje atitikimą minėtai proporcijai, vadovaujantis PVM įstatymo⁶⁴ nuostatomis.

Bendrovėje nebuvo nustatyta transporto priemonės naudojimo darbo ir asmeniniais tikslais proporcija. Už panaudos būdu valdomo automobilio remontą iš Bendrovės kasos automobilio savininkui 2020 m. buvo kompensuota 600,0 Eur, 2021 m. – 230,0 Eur, 2022 m. automobilio remontas nebuvo atliktas. Automobilio savininkas atsakingam Bendrovės darbuotojui pateikė remonto PVM sąskaitas faktūras ir apmokėjimą įrodančius dokumentus, tačiau nepateikė užpildytos avanso ataskaitos, kaip reikalaujama Vyriausybės nutarimu patvirtintose taisyklėse⁶⁵. Reikalavimas dėl avanso ataskaitos pateikimo nurodytas ir Atsiskaitymo su atskaitingais asmenimis tvarkos apraše, patvirtintame Bendrovės direktoriaus įsakymu⁶⁶.

Kaip jau minėjome, automobilio panaudos sutartyje numatyta, kad panaudos gavėjas (Bendrovė) įsipareigoja apmokėti kuro išlaidas.

Per 2020–2022 m. laikotarpį nuvažiuota 42632 km, kuro išlaidų suma – 3,8 tūkst. Eur, sumokėta mokesčio už aplinkos teršimą – 0,03 tūkst. Eur (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Transporto priemonės naudojimo analizė

Metai	Nuvažiuta, km	Kuro išlaidos, Eur	Mokestis už aplinkos teršimą, Eur
2020	15438	1030,70	5
2021	13708	1111,29	12
2022	13486	1661,76	14
Iš viso	42632,0	3803,75	31,0

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės pateiktus duomenis

Pažymime, kad dėl veiklos apribojimų 2020–2021 m., kai visoje Lietuvoje buvo įvestas karantinas, paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl koronaviruso infekcijos plitimo grėsmės, Bendrovės direktoriaus nuvažiuojamų kilometrų kiekis nesumažėjo.

⁶² LR gyventojų pajamų mokesčio įstatymas, 2002-07-02 Nr. IX-1007, 9 str.

⁶³ LR pelno mokesčio įstatymas, 2001-12-20 Nr. IX-675, 20 str.

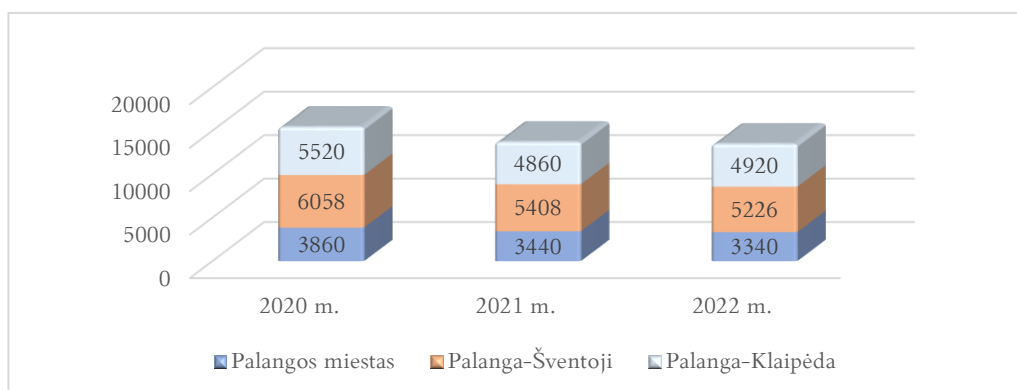
⁶⁴ LR pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, 2002 m. kovo 5 d. Nr. IX-751, 58 str.

⁶⁵ LR Vyriausybės 2000-02-17 nutarimas Nr. 179 „Dėl kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais, galiojo iki 2022-04-30), 9 p.

⁶⁶ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymas Nr. (1)-V1-7.

Pagal Bendrovės pateiktus lengvojo automobilio kelionės lapus, įvertinome 2020–2022 m. darbo reikalais vykdytus maršrutus. Kelionės lapuose nurodomi trijų krypčių maršrutai – Palangos miestas, Palanga-Šventoji, Palanga-Klaipėda (žr. 8 pav.).

8 pav. Bendrovės transporto kelionių maršrutai (km) 2020–2022 m.

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės pateiktus duomenis

Pagal kelionės lapų duomenis, Bendrovės panaudos būdu valdoma transporto priemone važiuojama tokiu dažnumu: 2020 m. – 256 dienas, 2021 m. – 227 dienas, 2022 m. – 222 dienas (vidutinis darbo dienų skaičius metuose – 252).

Bendrovės direktoriaus teigimu⁶⁷, į Šventąją vykstama apžiūrėti turgavietės, atlikti einamųjų priežiūros darbų, į Klaipėdą vykstama išpilti kuro, ieškoti ar pirkti prekių, į nemokamus mokymus, konsultuotis dėl vykdomų apklausų ir pan. Nustatėme, kad audituojamu laikotarpiu maršrutu Palanga-Klaipėda buvo vykta 254 kartus, iš jų tik 24 kartus sutampa kuro čekių datos su datomis, nurodytomis kelionės lapuose, t. y. 9,4 proc. nuo bendro analizuojamo maršruto kiekio. Pagal prekių ir paslaugų pirkimo dokumentus, per trijų metų laikotarpį tik 29 kartus buvo apsipirkta Klaipėdos mieste ar rajone, t. y. 11,4 proc. nuo bendro maršruto Palanga-Klaipėda kiekio.

Kelionės lapuose nurodomi maršrutai panaudos būdu valdomu lengvoju automobiliu nėra pakankamai pagrįsti. Kaip sąlyga, kurią būtina įgyvendinti, norint pagrįsti, kad automobilis Bendrovėje naudojamas tinkamai, turi būti pildomi detalūs kelionės lapai, kuriuose nurodoma: kas vairavo automobilį, koku tikslu buvo važiuota, tikslūs adresai kur buvo važiuota, nuvažiuotų kilometrų skaičius. Kiti važiavimą darbo tikslais pagrindžiantys dokumentai taip pat gali būti: komandiruotės dokumentai, dalyvavimo mokymuose dokumentai, sąskaitos ir pan.

Kelionės lapuose 2020 m. sausio mėn. pažymėta, jog Bendrovės direktorius važiavo šeštadienį; kovo mėn. – šventinę dieną; spalio mėn. – sekmadienį; 2022 m. rugpjūčio mėn. – šeštadienį. Darbo laiko apskaitos žiniaraščių duomenimis, šios dienos Bendrovės direktoriui buvo ne darbo dienos, o poilsio ir švenčių dienos, todėl kelionės išlaidos neturėjo būti apmokėtos (kompensuotos)⁶⁸.

Kuras Bendrovėje įsigijamas pagal 2014 m. vasario 17 d. sutartį Nr. CPO30229, sudarytą su UAB „Apsaga“. Kuras į panaudos būdu valdomą automobilį yra pilamas degalinėse, naudojant tiekėjo suteiktą kortelę. Bendrovė atsiskaito už kurą, apmokėdama kiekvieną mėnesį tiekėjo teikiamas PVM sąskaitas faktūras. Nėra taikomas degalų išlaidų kompensavimo principas, kaip numatyta Bendrovės vidaus tvarkose.

⁶⁷ UAB „Palangos Klevas“ 2023-04-07 raštas Nr. (2.1)-G-8 „Dėl duomenų pateikimo“.

⁶⁸ UAB „Palangos Klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymu Nr. (1)-V1-7 patvirtintas, Darbuotojų asmeninio turto naudojimo įmonės reikmėms kompensavimo apskaitos tvarkos aprašas, 8.4 p.

Bendrovės atsargų apskaitos tvarkos aprašo 1 p. pateikiamas atsargų apibrėžimas ir detalizuojamas trumpalaikis turtas, kuris įmonėje pripažįstamas atsargomis, tarp jų yra ir degalai.

Bendrovės veiklai vykdyti degalai įsigijami degalinėje, naudojant tiekėjo suteiktą kortelę, o PVM sąskaitos faktūros bendra suma įmonei pateikiamos už praėjusį mėnesį. Šio tvarkos aprašo 4 p. numatoma, kad „atsargos registruojamos pagal atsargų įsigijimo dokumentus (sąskaitą faktūrą, PVM sąskaitą faktūrą, kai jų nėra – gabenimo važtaraštį) <...>“, o 54.3. papunktyje „atsargos nurašomos, kai sunaudojamos veikloje įmonės ūkio reikmėms“, informant medžiagų nurašymo aktu (58 p.) ir registruojamos „pagrindinės veiklos ar kitos veiklos sąnaudos“ (56.1. p.). Bendrovės tarnybinių automobilių naudojimo tvarkos aprašo 23 p. numatyta, kad „Pagal kelionės lapų duomenis surašo Atsargų nurašymo aktą, kurį pateikia atsakingam apskaitos specialistui.“

Per 2020–2022 m. laikotarpį Bendrovė įsigijo 3,7 tūkst. litrų degalų. Nustatyta, kad degalai Bendrovėje apskaitomi nesivadovaujant Atsargų apskaitos tvarkos aprašo nuostatomis, nepildomi medžiagų (degalų) nurašymo aktai.

3.4. Bendrovėje taikomos kontrolės priemonės nėra pakankamos

3.4.1. Darbo užmokestis mokamas grynais pinigais

Nuo 2022 m. sausio 1 d. įsigalioję Darbo kodekso pakeitimai⁶⁹ įpareigoja darbo užmokestį ir kitas su darbo santykiais susijusias išmokas, taip pat dienpinigius ir komandiruočių išlaidų kompensacijas mokėti pavedimu į darbuotojo nurodytą darbuotojo mokėjimo sąskaitą. Nors Darbo kodeksas nenumato galimybės atsiskaityti su darbuotojais grynais pinigais, Bendrovės direktorius 2022 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. P2-(3.0)-2 nurodo priskaičiuotą darbo užmokestį, darbuotojų prašymu, mokėti grynais pinigais.

Vidaus tvarkų, reglamentuojančių darbo užmokesčio mokėjimą, nuostatos nesuderintos. Bendrovės direktoriaus įsakymu⁷⁰ patvirtinto Darbo užmokesčio apskaitos tvarkos aprašo 8 punkte nurodyta, kad *darbo užmokestis mokamas per įstaigos kasą grynais*, o 24 punkte – *darbo užmokestis mokamas darbuotojams du kartus per mėnesį pervedant į jų asmenines sąskaitas pasirinktame banke*.

Nustatėme, kad 2022 m. dviejų Bendrovės darbuotojų darbo užmokestis pervestas į banko sąskaitą visus metus, vieno darbuotojo – 8 mėnesius per metus, keturių darbuotojų – 2 mėnesius per metus. Kiti darbo užmokesčio mokėjimai, tame tarpe ir metinių premijų mokėjimai darbuotojams, buvo vykdomi grynais pinigais iš Bendrovės kasos.

3.4.2. Darbo sutarčių sudarymas

Darbo kodekso⁷¹ 43 straipsnyje aptarta, kad darbo sutartis sudaroma raštu dviem egzemplioriais, pakeitimai taip pat daromi raštu. Darbo sutartis sudaroma pagal Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamą pavyzdinę darbo sutarties formą⁷². Kiekvienoje darbo sutartyje turi būti susitarta dėl darbo funkcijos, darbo apmokėjimo ir darbovietės, nes tai yra Darbo kodekse (34 str. 1 p.) nustatytos būtinosios darbo sutarties sąlygos, kurių pakeitimai turi būti atlikti raštu. Pagal Darbo kodekso nuostatas (46 str. 4 d.), laikoma, kad darbo sąlygos yra pakeistos, padarius atitinkamą darbo sutarties pakeitimą.

⁶⁹ LR darbo kodekso 139 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2021-06-22 Nr. XIV-435.

⁷⁰ UAB „Palangos klevas“ direktoriaus 2020-05-04 įsakymas Nr. (1)-V1-7 „Dėl apskaitos politikos patvirtinimo“.

⁷¹ LR darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2016-09-14 Nr. XII-2603.

⁷² LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-06-29 įsakymas Nr. A1-343 „Dėl pavyzdinės darbo sutarties formos patvirtinimo“ (aktuali redakcija).

Nustatėme, kad:

- Bendrovės darbuotojų darbo sutartyse atliekami įrašai dėl darbo sutarčių sąlygų pakeitimų (papildymų).
- Bendrovės direktoriaus darbo sutartyje⁷³, kurią mums pateikė direktorius, nėra įrašų apie darbo sutarties pakeitimus (papildymus), tame tarpe dėl darbo užmokesčio nustatymo 2021 ir 2022 m.⁷⁴ bei darbo sutarties sąlygų pakeitimo⁷⁵. Bendrovės direktoriaus darbo sutartį, 2013 m. priimant ją į darbą, pasirašė tuomet veikusios Bendrovės stebėtojų tarybos pirmininkas. Audito metu mums nebuvo pateikta informacija, kur yra antras darbo sutarties egzempliorius, nes 2020 m. atšaukus⁷⁶ Bendrovės stebėtojų tarybą, Savivaldybės administracijai nebuvo perduota Bendrovės direktoriaus darbo sutartis.

Vienas Bendrovės direktoriaus darbo sutarties egzempliorius turi būti Savivaldybės administracijoje, nes Savivaldybės administracija yra Bendrovės akcininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, kurią atstovauja Savivaldybės administracijos direktorius ir yra atsakingas už Bendrovės veiklos koordinavimą ir kontrolę. Savivaldybės administracijos juridinio ir personalo skyriaus funkcijos⁷⁷ apima Savivaldybės administracijai pavaldžių įstaigų vadovų asmens bylų formavimą ir tvarkymą.

3.4.3. Kasmetinės atostogos suteikiamos neatitinka LR darbo kodekso nuostatų

Darbo kodekse⁷⁸ nustatyta, kad bent viena iš kasmetinių atostogų dalių negali būti trumpesnė kaip dešimt darbo dienų arba ne mažiau kaip dvylika darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę), o jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, atostogų dalis negali būti trumpesnė kaip dvi savaitės.

Nustatėme, kad per 2021 m. ir per 2022 m. vienas Bendrovės darbuotojas nepertraukiamai neatostogavo dešimt ar daugiau darbo dienų.

3.4.4. Kiti kontrolės sistemos trūkumai

Vidaus kontrolė suprantama kaip visų kontrolės rūšių sistema, kuria siekiama užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir skaidrumą, strateginių ir kitų veiklos planų įgyvendinimą, turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, paslaugų kokybę, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei su visu tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą. Kontrolės veikla apima kontrolės priemonių parinkimą ir tobulinimą, technologijų naudojimą, tvarkų ir procedūrų taikymą Bendrovėje.

Įvertinome visų kontrolės rūšių veikimą Bendrovėje ir nustatėme atvejų, kai vidaus tvarkos neatitinka teisės aktų nuostatų, vidaus tvarkų nuostatos prieštarauja viena kitai, nesilaikoma šių nuostatų, daromos klaidos ir pan. Vidaus kontrolės sistemos veiksmingumą įvertinome kaip silpną, nes taikomos kontrolės priemonės, apimančios visus vidaus kontrolės elementus, neužkerta kelio klaidoms, neatitikimams vykdant veiklą, neužtikrina veiklos teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo. Apie tai informavome Bendrovę raštu.

⁷³ Darbo sutartis, sudaryta 2013-10-08.

⁷⁴ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-05-26 įsakymas Nr. A2-85 „Dėl direktoriaus mėnesinės algos nustatymo“, 2022-06-15 įsakymas Nr. A2-81 „Dėl direktoriaus mėnesinės algos nustatymo“.

⁷⁵ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022-12-23 įsakymas Nr. A2-148 „Dėl direktoriaus darbo sutarties sąlygų pakeitimo“.

⁷⁶ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-02-19 įsakymas Nr. A1-215 „Dėl UAB „Palangos Klevas“ stebėtojų tarybos atšaukimo“.

⁷⁷ Palangos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2010-10-11 įsakymas Nr. A1-774 „Dėl juridinio ir personalo skyriaus veiklos nuostatų patvirtinimo“.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2016-09-14 Nr. XII-2603, 128 str.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Eil. Nr.	Rekomendacija	Priemonės, (veiksmai, būdai) rekomendacijai įgyvendinti	Rekomendacijos įgyvendinimo Data*
1.	Siekiant nuoseklios, efektyvios ir į rezultatus orientuotos Bendrovės veiklos, rekomenduojame:		
1.1.	nustatyti veiksmus, užtikrinančius sklandų darbo organizavimo procesą (1.1 poskyris)	<p>1. Bus naujai patvirtinta Bendrovės valdymo struktūra.</p> <p>2. Bus peržiūrėtos Bendrovės darbuotojų pareigos ir funkcijos.</p> <p>3. Bus nustatyta tvarka, užtikrinanti sklandų darbą Šventosios turgavietėje.</p> <p>4. Bus patvirtintas kasininko pareigybės aprašymas ir priimtas sprendimas dėl tinkamo kasininko pareigų vykdymo.</p> <p>5. Bus naujai patvirtintas kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo tvarkos aprašas.</p> <p>6. Bus supažindinami atsakingi darbuotojai su kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo tvarkos aprašu ir LR vyriausybės nutarimu patvirtintomis kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklėmis.</p> <p>7. Paskirtas atsakingas asmuo, kuriam bus suteikta teisė įmonės veikloms vykdyti naudoti grynus pinigus (įsakymas pridedamas).</p> <p>8. Paskirta nuolat veikianti grynųjų pinigų komisija, kuri kiekvieno mėnesio paskutinę dieną atliks inventorizaciją grynųjų pinigų Bendrovės kasoje (įsakymas pridedamas).</p> <p>9. Atsakingi asmenys pasirašytinai bus supažindinti su kasos operacijų naudojimo taisyklėmis.</p>	2023-12-31

1.2.	nustatyti veiklos planavimo, priemonių įgyvendinimo ir atsiskaitymo už rezultatus proceso tobulinimo priemones (1.2–1.3 poskyriai)	1. Bus sudarytas metinis Bendrovės planas, kuris apims planuojamą biudžetą, konkrečias numatomas įvykdyti priemones, padedančias pasiekti strateginius tikslus (suderinus su akcininkais). 2. Paruošta Strategijos įgyvendinimo metinė ataskaita (ataskaita pridedama). 3. Internetinėje svetainėje patalpinta informacija apie darbuotojų skaičių ir darbo užmokestį (https://www.palangosturgus.lt/ - administracinė informacija – informacija apie darbo užmokestį). 4. Interneto svetainėje bus skelbiama informacija apie finansiniais metais įvykdytus, vykdomus ir planuojamus vykdyti pirkimus bei investicijas. 5. Bus vykdoma prekeivių ir pirkėjų apklausa. Bus galimybė atsiskaityti banko mokėjimo kortelėmis (pirma apklausa atlikta 2023.05.31). 6. Bus imtasi priemonių, kad Bendrovė taptų pažangia, veikiančia pagal rinkos poreikius, teikiančia aukštos kokybės paslaugas, kuriant ir saugant Bendrovės gerą įvaizdį.	2023-12-31
2.	Siekiant išlaikyti gerėjančias Bendrovės ekonominės veiklos tendencijas, rekomenduojame:		
2.1.	įvertinti išorinių veiksnių įtaką veiklos rezultatams ir sudaryti rizikų mažinimo planą (2.1–2.2 poskyriai)	1. Bus įvertinta išorinių veiksnių įtaka veiklos rezultatams ir sudarytas rizikos mažinimo planas, kuris padės pasiekti aukštus pelningumo rodiklius, kurie įtakos įmonės veiklos efektyvumu, padės taupiai ir ekonomiškai naudoti finansinius išteklius.	2023-12-31
2.2.	užtikrinti tinkamą sąnaudų apskaitą (2.1 poskyris)	1. Tvarkant Bendrovės apskaitą, bus laikomasi nustatytų principų, užtikrinant tinkamą sąnaudų apskaitą.	2023-12-31
3.	Siekiant Bendrovės veiklos teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo, rekomenduojame taikyti priemones, užtikrinančias vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą (3.1–3.4 poskyriai)	1. Bus vykdoma sutarčių pasirašymo kontrolė, užtikrinanti, kad visos sutartys būtų laiku pasirašytos. 2. Bus taikomos kontrolės priemonės, kad sutartyse ir už paslaugas išrašomose sąskaitose būtų pagrįsti tarifai. 3. Darbo užmokesčio apskaitos tvarkos aprašas ir darbuotojų skatinimo ir materialinės paramos apskaitos tvarkos aprašas bus peržiūrėtas ir paruošta nauja Darbo apmokėjimo sistema.	2023-12-31

		<p>4. Parengtas tvarkos aprašas dėl inventorizacijos atlikimo (įsakymas ir Tvarkos aprašas pridedamas) ir metinė inventorizacija bus atlikta tinkamai.</p> <p>5. Bus patvirtinta viešųjų pirkimų organizavimą reglamentuojanti tvarka, kur būtų aptarta viešųjų pirkimų procedūrų eiga, atsakingų asmenų pareigos ir atsakomybės ir bus tinkamai organizuojamas viešųjų pirkimų procesas.</p> <p>6. Bus nustatyta netarybinio automobilio naudojimo darbo ir asmeniniais tikslais proporcija.</p> <p>7. Bus priimtas sprendimas ir tinkamai įformintas susitarimas (sutartis) dėl asmeninio automobilio naudojimo įmonės veikloje.</p> <p>8. Bus teikiami raštiški darbuotojų prašymai padengti išlaidas ir surašomos avanso apyskaitos.</p> <p>9. Bus pildomi detalūs kelionės lapai, kuriuose nurodoma kas vairavo automobilį, koku tikslu buvo važiuota, tikslūs adresai kur buvo važiuota, nuvažiuotų kilometrų skaičius.</p> <p>10. Kuras iš atsargų bus nurašomas pagal medžiagų nurašymo aktus.</p> <p>11. Bus atlikti netikslių įsakymų koregavimai. Direktoriaus sprendimai dėl nustatomo darbo užmokesčio ir skiriamų papildomų mokėjimų bus įforminami tinkamai.</p> <p>12. Bus užtikrinta, kad atlyginimas darbuotojams bus mokamas į sąskaitą banke.</p> <p>13. Bus užtikrinta, kad darbuotojams bus suteikiamos atostogos, laikantis teisės aktų nuostatų.</p>	
<p>*Rekomendacijos įgyvendinimo data sutampa su data, kai privaloma informuoti apie rekomendacijos įgyvendinimą. Priemonės ir rekomendacijų įgyvendinimo terminus pateikė uždaroji akcinė bendrovė „Palangos Klevas“.</p> <p>Už Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais atsakingas uždarsiosios akcinės bendrovės direktorius.</p>			

Savivaldybės kontrolierė

Kristina Vaitilavičė

Santrumpos ir sąvokos

Audito ataskaitoje naudojamos santrumpos ir sąvokos:

Akcininkas – Palangos miesto savivaldybė, akcininko teises įgyvendina Palangos miesto savivaldybės vykdomoji institucija;

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija;

Grynasis pelnas – finansinis rodiklis iš įmonės pajamų atskaičius visas sąnaudas ir mokesčius per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį;

LR – Lietuvos Respublika;

Lūkesčių raštas – Savivaldybės vykdomosios institucijos valdomai įmonei siunčiamas raštas, kurio tikslas – nustatyti Savivaldybės lūkesčius, tikslus ir jų matavimo rodiklius, susijusius su konkrečia Savivaldybės valdoma įmone, ir prisidedančius prie Savivaldybės strateginiuose planavimo dokumentuose numatytų tikslų pasiekimo;

Metinis veiklos planas (MVP) – tam tikrų vienu finansinių metų veiklos planavimo dokumentas, įgyvendinantis strateginį veiklos planą arba jo dalį;

Pajamos – ekonominė nauda, gauta pardavus prekes ir/ar suteikus paslaugas;

Pajamos natūra – gyventojų neatlygintinai, mainais arba lengvatine kaina gautas nuosavybėn ar naudoti turtas, paslaugos ar kita nauda;

Pelnas – skirtumas tarp savikainos ir pajamų gautų per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį;

Pridėtinės vertės mokestis (PVM) – tai netiesioginis mokestis, prekės, darbo ar paslaugos kainos dalies, susijusios su prekės, darbo ar paslaugos kaštais, nurašymas į valstybės biudžetą, kuris sukuriamas visais prekių, darbo ar paslaugų gamybos proceso etapais ir yra mokamas į biudžetą parduodant;

Sąnaudos – prekių gamybos, paslaugų teikimo metu sunaudotų ekonominių išteklių vertinė išraiška;

Savivaldybė – Palangos miesto savivaldybė;

Savivaldybės valdoma įmonė (SVĮ) – savivaldybės įmonė, veikianti pagal LR valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, taip pat akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė, kurių vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime;

Strategija – aukšto lygio planas, skirtas pasiekti vieną ar daugiau tikslų, neapibrėžtų sąlygų įtakoje. Strategija apibūdina, kaip bus pasiekti tikslai naudojantis turimais ištekliais;

Strateginis planas – vienu-treju metų planavimo dokumentas, apimantis pagrindinių įmonės veiksmų, veiklų ir iniciatyvų sąrašą, nukreiptą į ilgalaikių įmonės tikslų pasiekimą;

Turto patikėjimo teisė – nustatyta tvarka bei sąlygomis valdyti, naudoti valstybės ar savivaldybių perduotą turtą ir disponuoti juo nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių bei interesų;

Uždaroji akcinė bendrovė „Palangos Klevas“ – Bendrovė;

VMI – Valstybinė mokesčių inspekcija.

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas – įvertinti uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais.

Audito atlikimo pagrindas – Palangos miesto savivaldybės kontrolieriaus 2023 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. K1-2 „Dėl veiklos audito“; Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2023 m. veiklos planas, patvirtintas kontrolieriaus 2022 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. K1-19.

Audituojamas subjektas – uždaroji akcinė bendrovė „Palangos Klevas“, kodas – 152492671, adresas Senojo Turgaus g. 12, Palanga.

Audito objektas – uždarnosios akcinės bendrovės „Palangos Klevas“ veikla.

Audituojamas laikotarpis – 2020–2022 metai. Siekdami įvertinti pokyčius, naudojome ir ankstesnių bei 2023 metų duomenis.

Auditas atliktas vadovaujantis tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais⁷⁹.

Atlikdami auditą apsiribojome Bendrovės veiklos vertinimu ir nevertinome finansinės apskaitos srities. Darėme prielaidą, kad visi vertinimui pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus. Ataskaitoje pateikiame tik audito metu nustatytus dalykus.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslai
<p>1. Ar Bendrovės veiklos organizavimas ir valdymas sudaro prielaidas efektyviai ir rezultatyviai įmonės veiklai</p>	<p>Dokumentų peržiūra: nagrinėjome Bendrovės vidaus tvarkas, direktoriaus įsakymus, kitus veiklos dokumentus, taip pat strateginio planavimo dokumentus, teisės aktus bei Savivaldybės tarybos sprendimus, susijusius su Bendrovės veiklos planavimu, vykdymu ir atsiskaitymu už veiklą.</p> <p>Pokalbis: bendravome su Bendrovės direktoriumi ir atsakingais darbuotojais.</p> <p>Apklausa: paklausimai raštu ir žodžiu.</p> <p>Patikra vietoje: Lankėmės veiklos vykdymo vietoje ir atlikome grynųjų pinigų inventorizaciją bei veiklos organizavimo atitiktį Turgavietės taisyklėms.</p>	<p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ar darbo organizavimo procesas Bendrovėje yra sklandus; • ar Bendrovės valdymas yra pagrįstas gerosios valdysenos principais; • ar atliekami pakankami veiksmai, kad būtų užtikrintas strateginių tikslų įgyvendinimas.

⁷⁹ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>, 4000-asis „Atitikties audito standartas“, prieiga: https://www.valstybeskontrole.lt/TVS/Content/INTOSAI_standartai/4000-asis_TAAIS.

<p>2. Ar Bendrovės ekonominės veiklos tendencijos yra gerėjančios</p>	<p>Dokumentų peržiūra ir analizė: analizavome 2018–2022 m. Bendrovės finansines ataskaitas</p> <p>Pokalbis: bendravome su Bendrovės vyriausia buhaltere.</p> <p>Apklausa: paklausimai raštu ir žodžiu.</p>	<p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kas sudaro prielaidas Bendrovės pajamų augimui; • ką rodo Bendrovės ekonominių rodiklių analizės rezultatai.
<p>3. Ar vidaus kontrolės sistema padeda užtikrinti Bendrovės veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą</p>	<p>Dokumentų peržiūra: Bendrovės vidaus dokumentų, tvarkų ir taisyklių peržiūra ir analizė; tvarkų laikymosi kontrolė; teisės aktų, reglamentuojančių įmonės veiklą, analizė.</p> <p>Pokalbis: bendravome su Bendrovės direktoriumi ir atsakingais darbuotojais, vykdančiais nustatytas funkcijas.</p> <p>Apklausa: paklausimai raštu ir žodžiu.</p>	<p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ar už paslaugas taikomi pagrįsti tarifai; • ar tinkamai organizuojami ir vykdomi viešieji pirkimai; • ar pagrįstas netarybinio automobilio naudojimas Bendrovės veikloje; • ar pakankamos Bendrovėje taikomos kontrolės priemonės.